

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR GLOBALA STUDIER

Staters Brott mot Mänskliga Rättigheter

- *Kritisk Analys av Statsterrorism och Anti-Terrorist Lagar*

Anna Freiman
Masteruppsats i Mänskliga rättigheter, 30hp

VT 2010

Handledare
Anna Brodin

Abstract

This essay explores the discussion of states possibility to perform terrorism against the civil population in a form called *state terrorism*. There is no recognised definition of state terrorism, either in international relations or in academics, which might be devastating out from a Human Rights perspective. It appears that states are using its power to breach fundamental rights such as the right to life, the prohibition against torture and the right to private life and security. An example of this could be the use, perhaps abuse, of anti-terrorist laws that are spread throughout the world today where many Human Rights are violated. States use of violence in a form of so called state terrorism is something which this essay is trying to, perhaps not solve, but to elucidate and bring into the light with help of a Critical Theory. In its first part it develops a definition of state terrorism through previous research and a theoretical model is being presented which includes seven crucial dimensions which can function as a sign of state terrorism. In its second part anti-terrorist laws are analysed in relation to state terrorism through International Law. Selected civil rights are carefully explored in order to discuss how states are trying to combat terrorism in a critical way which stance violates Human Rights. The last part tries to add an empirical perspective to the theoretical discussion regarding possible state terrorism. A case study is analysed which consists of Chile and the indigenous population Mapuche. The analytical model of state terrorism and its seven dimensions are tested and used as a tool along with the state's anti-terrorist law and personal interviews, research and reports are implemented. The results shows that Chile could be an example of performing state terrorism against Mapuche as evidence can be filled in all seven dimensions and anti-terrorist laws are used against Mapuche in a selective and critical way. However, on a wider perspective, the conclusion that can be drawn is that state terrorism is still a debatable concept. In order to assert that state terrorism exists in reality, further research must be brought out and on a greater scale. One case study can only serve as an empirical road sign and on a theoretical level, the perspective of state terrorism in this essay is just a set off in order to criticise states use of violence against Human Rights.

Innehållsförteckning

Förkortningslista.....	s.1
1. Introduktion, Syfte och Metod.....	s.2
1.1 Introduktion.....	s.2
1.2 Problemformulering.....	s.4
1.3 Syfte och Frågeställningar.....	s.5
1.4 Teori.....	s.6
1.5 Avgränsningar.....	s.6
1.6 Metod.....	s.8
1.6.1 Teoretiskt grundad studie.....	s.8
1.6.2 Tolkning.....	s.9
1.6.3 Kvalitativ Textanalys.....	s.9
1.6.4 Fallstudie.....	s.10
1.6.5 Kvalitativ Intervju.....	s.10
1.6.6 Forskningsetisk Diskussion.....	s.12
1.6.7 Källkritik och Datainsamling.....	s.12
1.6.8 Validitet och Reliabilitet.....	s.14
1.6.9 Kritisk Reflektion.....	s.15
1.7 Disposition.....	s.15
2. Teori av begreppet Statsterrorism.....	s.17
2.1 Introduktion.....	s.17
2.2 Kritisk Teori.....	s.17
2.3 Fördjupning I: Begreppsförklaringar.....	s.22
2.3.1 Vad är terrorism?.....	s.22
2.3.2 Stat och 'The Public Sphere'.....	s.24
2.4 Fördjupning II: Utveckling av en modell av statsterrorism.....	s.25
2.4.1 Statsterrorism.....	s.25
2.4.2 Definition av Statsterrorism.....	s.26
2.4.3 Faktorer bakom terrorism.....	s.28
2.4.4 En modell.....	s.28
2.5 Sammanfattning.....	s.29
3. Anti-Terroristlagar efter 11-september attackerna 2001.....	s.31
3.1 Introduktion.....	s.31
3.2 Anti- Terroristlagar.....	s.32
3.2.1 Internationella åtaganden i bekämpningen mot terrorism.....	s.33
3.2.1.1 FN.....	s.33
3.2.1.2 EU.....	s.34
3.2.2 Nationella åtaganden i bekämpningen mot terrorism.....	s.36
3.2.2.1 Rätten till Liv: Artikel 6.....	s.36
3.2.2.2 Förbud mot Tortyr: Artikel 7.....	s.37
3.2.2.3 Förvisning.....	s.38
3.2.2.4 Rätten till Rättvis Rättegång: Artikel 14.....	s.39
3.2.2.5 Rätten till Frihet och Säkerhet: Artikel 9.....	s.40
3.2.2.6 Rätten till Privatliv: Artikel 17.....	s.40
3.3 Terrorismdiskursen efter den 11 september: 'War on Terrorism'.....	s.42
3.4 Den legala aspekten av diskursen 'War on Terrorism'.....	s.43
3.5 Sammanfattning.....	s.44

4. Empirisk prövning av Statsterrorism - Fallet Chile och ursprungsbefolkning Mapuche.....	s.45
4.1 Introduktion.....	s.45
4.2 Staten Chile ur ett demokratiskt perspektiv.....	s.46
4.3 Konflikten mellan staten Chile och Mapuche.....	s.47
4.4 Chiles Anti-Terrorist Lag: <i>Ley 18314</i>	s.48
4.5 Empiriska argument i en modell av statsterrorism.....	s.49
4.5.1 <i>It is systematic</i>	s.49
4.5.2 <i>It is actually or potentially violent</i>	s.50
4.5.3 <i>It is political</i>	s.51
4.5.4 <i>It is committed by agents of the state</i>	s.53
4.5.5 <i>It is intended to generate fear</i>	s.53
4.5.6 <i>It is intended to communicate a message to a wider group</i>	s.54
4.5.7 <i>The victims will not be armed or organised for aggression at the time of the accident</i>	s.54
4.6 Sammanfattning.....	s.55
5. Slutsatser, problematik och vägar framåt.....	s.56
Källor.....	s.60

Förkortningslista

CTC	Counter Terrorism Committee
EU	Europeiska Unionen
FIDH	Federación Internacional Derechos Humanos
FN	Förenta Nationerna
HRW	Human Rights Watch
OHCHR	Förenta Nationernas Höga Kommissarie för Mänskliga Rättigheter
UD	Utrikesdepartementet
UNHCR	Förenta Nationernas Flyktingkommissariat
ICCPR	Förenta Nationernas Konvention om Medborgerliga och Politiska Rättigheter

1. Introduktion, Syfte och Metod

1.1 Introduktion

I akademisk litteratur och i vidare diskussioner om terrorism saknas oftast referenser till huruvida staters våldsmetoder kan relateras till terrorism och då ta form som statlig terrorism eller så kallad "statsterrorism". En viss grupp av forskare inom området terrorism och politiska studier uppmärksammar dock detta i olika diskussioner och litteratur (se bland annat Gibbs, 1989; Bushnell *et al*, 1991; Claridge, 1996; Cohen & Corado, 2005; Blakeley 2008; 2009, Jackson 2008, Jackson *et al*, 2009; 2010). Dessa forskare diskuterar och analyserar om möjlig statsterrorism och i vilken mån denna företeelse existerar bland världens stater. Statsterrorism betonas som en extrem strategi som stater kan använda sig för att upprätthålla dominans och makt och att dessa metoder på flera sätt kränker mänskliga rättigheter genom mord, tortyr, allmänna beskjutningar, försvinnanden och skapandet av rädsla och enligt vissa forskare är det en "common feature of state behaviour" (Jackson *et al*, 2010, intro). Jackson med flera påpekar att statsterrorism är "one of the single greatest threats to human and societal security and well-being today" men trots detta råder det en tystnad kring ämnet på flera samhälleliga plan (Jackson *et al*, 2010, s.1). Denna förtegenhet gällande statsterrorism kan ha olika förklaringar och en kan vara idén kring att stater länge haft monopol på våld, även om detta har kommit att förändras till viss del genom internationella åtaganden och rätt, och det är då svårt att argumentera kring statsterrorismens verklighet. En annan förklaring sett utifrån ett akademiskt perspektiv kan vara att forskning om terrorism oftast utgår från nuvarande institutioner, makt och sociala relationer istället för att ifrågasätta och vara kritisk till den rådande situationen gällande staters våldsmetoder (Toros och Gunning, 2009, s.88). Därför kan det vara intressant att analysera staters våldsmetoder och förtryck utifrån ett kritiskt synsätt och föra en diskussion huruvida statligt våld och kränkningar mot människor kan erkännas vara så kallad statsterrorism.

När det gäller terrorism så är det i grunden viktigt att urskilja det som en strategi, aktörer har ett intresse och mål bakom de utförda terroraktionerna och sker våld som har alla nödvändiga dimensioner utifrån ett terrorism perspektiv måste detta inkluderas analytiskt, oavsett vilken aktör som är inblandad (Jackson *et al*, 2010, s.3). Följande kapitel kommer att undersöka om att stater kan tänkas vara en aktör gällande terrorism och en väl konstruerad modell kan fungera som ett hjälpmedel i att sätta upp klara kriterier för vad statsterrorism innebär "a model of state terrorism allows human rights activists a means of reproof that can expose the hypocrisy of governments who are employing terrorist strategies" (Claridge, 1996, s.50).

Uppsatsen fortsätter med att diskutera eventuell statsterrorism utifrån ett bredare spektrum och då i form av de anti-terroristlagar som tagits i bruk efter 11-september attackerna 2001. Detta sker med hjälp av internationell rätt, vilket framhävs i det tredje kapitlet. Statsterrorism finns inte kodifierat i internationell rätt som ett brott men flera av de mänskliga rättigheter som kränks i relation till staters terror är däremot en förbrytelse mot internationell rätt. Så för att pröva att identifiera och analysera statsterrorism från vidare perspektiv och i förbindelse med anti-terroristlagar är det lämpligt att undersöka metoder av statsterrorism i relation till internationell rätt och då i form av mänskliga rättigheter (Blakeley, 2009, s.31). En grundtanke till varför just anti-terroristlagar uppmärksammas i denna kontext är då bekämpningen av terrorism som tagit form det senaste årtiondet möjligtvis är den största utmaningen för demokrati, internationell rätt och mänskliga rättigheter under 2000-talet. Då jag utgår från ett kritiskt synsätt är det viktigt att analysera och uppmärksamma detta i relation till potentiell statsterrorism då anti-terroristlagar skulle kunna fungera som en täckmantel för staters terrormetoder. Efter terroristattackerna i New York den 11 september 2001 tycks staters, och även flera demokratiska, agerande i bekämpning mot terrorism, genom användandet av anti-terroristlagar, tagit en oförsvarlig hållning; tortyr, förvisning, rättslösa straff och avrättningar hör ibland till det vanliga¹. Ett viktigt inslag i denna studie, och något som framkommer tydligt i kapitel tre och fyra, är därför att försöka påvisa hur stater själva tycks ha hamnat i samma maktstruktur som den de säger sig vilja bekämpa och hur detta har kommit att bli legitimt möjligt.

En fallstudie kommer också att användas i denna studie som består av Chile och ursprungsbefolkning Mapuche. Den tidigare statliga terror som fanns i Chile under 1970 och 80-talen tycks idag inte existera och staten beskrivs som att vara demokratisk. Ofta betonas Chile som det land i Sydamerika som demokratiskt och ekonomiskt utvecklats mest sedan diktaturer avtog på kontinenten. Vissa grupper i Chile tycks dock vara utsatta i det chilenska samhället och då bland annat ursprungsbefolkning Mapuche. Mapuche lever under den nationella nivån för levnadsstandard och fattigdom och även om staten till viss del har försökt att förändra situationen för denna grupp så tycks satsningarna inte varit tillräckliga. Ett av de kanske största problemen, och det perspektiv som analyseras utifrån i denna uppsats, är konflikten som finns mellan staten och Mapuche gällande territorium och rätten till land. Mapuches protester mot att inte få sina rättigheter tillgodosedda kriminaliseras ofta av staten

¹ Se bland annat; Amnesty International: *Counter Terror with Justice* (2010), Human Rights Watch: *In the name of counter-terrorism-Human Rights abuses worldwide* (2003), Nathalie Jeaninn: *The ban on torture vs. the fight on terrorism: the European Dispute* (2006), REDRESS: *Counter Terrorism and torture* (i.d), Blakeley (2009), Jackson *et al* (2009).

Chile och i vissa fall i konflikten rapporteras det om att Mapuche utsätts för bland annat beskjutningar, försvinnanden och hårda straff genom anti-terroristlagar (Human Rights Watch, 2004: Federación Internacional Derechos Humanos, 2005: Stavenhagen, 2003). En definierad modell gällande statsterrorism kommer att användas som ett hjälpmedel för att undersöka om det kan vara statligt förtryck i form av statsterrorism som Chile utför mot Mapuche samtidigt som också anti-terroristlagar betonas. Anti-terroristlagar betonas eftersom då stater utför möjliga terroristmetoder mot en befolkning så är de ofta ”disguised as legitimate law” och kan därför vara ett hinder i en analys av statsterrorism samtidigt som de kan möjligtvis fungera som ett verktyg eller till och med en form av statsterrorism (Claridge, 1996, s.51).

1.2 Problemformulering

Statligt förtryck som kan ta form av så kallad statsterrorism är mycket komplext utifrån ett forsknings-, rättsligt- och empiriskt perspektiv, och det råder en allmän tystnad gällande staters terror, både på ett nationellt och internationellt plan. Detta är problematiskt på flera sätt bland annat genom att det inte diskuteras eller forskas om i större utsträckning för att fler ska bli upplysta och få kunskap om ämnet, samtidigt som statsterrorism kan begränsa befolkningens mänskliga rättigheter och då en möjlighet till att förändra en statsdominant samhällsförordning. Även om demokrati och lagar finns är det inte detsamma som att det fungerar per automatik. Statsterrorism är rättsligt problematiskt då det eventuellt kan ske legitimt genom anti-terroristlagar vilket ”underminerar det rättsliga systemet” samt att de kan vara ett hinder i en analys om statsterrorism då staters terror inte uppmärksammas i den grad det borde (Sands, 2006, s.146). Statlig dominans och statsterrorism är också till viss del rättsligt problematiskt sett utifrån internationell rätt och dess *Lotus* regel, även kallad suveränitetsprincipen, vilket har påvisat att förverkligandet av mänskliga rättigheter kan vara mycket komplicerat inom en stat. Internationell rätt och staters självbestämmande är ibland oförenligt vilket denna uppsats kastar ett ljus på då statssuveränitetsprincipen innebär i stora drag att en stats territorium och inre angelägenheter respekteras av andra stater. Principen kan visserligen brytas med mandat från FN:s säkerhetsråd då det finns hot om internationell fred och säkerhet och allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna. I relation till statsterrorism tycks detta dock vara svårt, främst eftersom statsterrorism inte är definierat som ett brott i internationell rätt. Hursomhelst går det att peka på att stater bryter mot internationell rätt om statsterrorism sker genom att belysa flera fundamentala mänskliga rättigheter. Dessa är i

första hand rätten till liv², förbudet att utsätta någon för tortyr³, ofrivilligt försvinnande⁴, rätten till rättvis rättegång⁵, rätten till frihet⁶ samt rätten att inte utsättas för ingripande eller attack på privatliv⁷ och detta är viktigt att uppmärksamma för att på så sätt möjligen kunna ifrågasätta och försöka frigöra den utsatta befolkningen från staters suveränitet, dominans och förtryck⁸.

1.3 Syfte och frågeställningar

I det här arbetet kommer syftet vara att kritiskt uppmärksamma och diskutera statligt förtryck som kränker mänskliga rättigheter i form av så kallad statsterrorism samt analysera om anti-terroristlagar används som en av staten legitimerad metod av statsterrorism, något som undersöks empiriskt genom en fallstudie bestående av Chile och ursprungsbefolkning Mapuche.

Centrala frågeställningar i studien är:

Vilka metoder kan ingå i statsterrorism?

På vilket sätt kan anti-terroristlagar ta form som statsterrorism?

Kan staten Chiles agerande i relation till ursprungsbefolkning Mapuche förstås som ett exempel på så kallad statsterrorism?

Frågeställningarna är relevanta ur flera synvinklar och är teoretisk grundande vilket framgår nedan.

Den första frågan ger utrymme för en fördjupelse om statligt förtryck samt försök till att uppmärksamma relationen mellan terrorism och statliga våldsmetoder. En diskussion förs kring vilka statliga metoder som skulle kunna begränsas och ingå i statsterrorism eftersom man bör skilja mellan staters olika brott mot mänskliga rättigheter för att inte statsterrorism

² Artikel 6(1) ur FN:s deklaration om Medborgerliga och Politiska Rättigheter (ICCPR) "Every human being has the inherent right to life. This right shall be protected by law. No one shall be arbitrarily deprived of his life".

³ Artikel 7 ur FN:s ICCPR "No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment [...]". Förbudet mot tortyr återfinns också i FN:s Konvention mot Tortyr från 1984.

⁴ Den Interamerikanska kommissionen har upprättat en Konvention om Personers Ofrivilliga Försvinnande (1994) vilket också FN gjorde 2006.

⁵ Artikel 14 ur FN:s ICCPR.

⁶ Artikel 9 ur FN:s ICCPR "Everyone has the right to liberty and security of person. No one shall be subjected to arbitrary arrest or detention. No one shall be deprived of his liberty except on such grounds and in accordance with such procedures as are established by law".

⁷ Räder sker vid tillfällena hos befolkningen av statliga aktörer vilket kan ses som en terrormetod och enligt Artikel 17 i FN:s ICCPR är detta en rättighet att inte bli utsatt för.

⁸ Mycket kunna utvecklas och analyseras utifrån ett människorättsperspektiv vilket allt tyvärr inte får plats i denna uppsats men de konventioner och artiklar som betonas har jag hämtat från boken *International Human Rights Document 6th Edition* redigerad av Ghandi (2008).

ska riskera att bli ett urvattnat koncept. Stater kan kränka mänskliga rättigheter på flera sätt, exempelvis kan statliga våldsmetoder definieras som statligt förtryck; ”våldsliga metoder används men utan avsikten att terrorisera”, samtidigt som statliga våldsmetoder också kan definieras som folkmord; ”en hel befolkning mördas men återigen utan avsikten att placera en annan grupp i terror” (Claridge, 1996, s.51). Rimligt är att diskutera hur statsterrorism existerar någonstans mitt emellan förtryck och folkmord, men det är ändå svårt att avgränsa exakt. För att försöka lösa detta problem analyserar jag en modell för statsterrorism, innehållande sju dimensioner, och vilka statliga våldsmetoder som kan ingå i statlig terrorism. Modellen är noga preciserad av forskaren Claridge i *State Terrorism? Applying a Definitional Model* (1996). Aspekten kring staters makt kommer också understrykas i relation till denna fråga, varför vissa stater utför terror mot civilbefolkning och vilka faktorer det är som kan ligga bakom möjlig statsterrorism, för att söka en djupare kunskap kring ämnet.

Den andra frågan öppnar upp för en vidare diskussion kring ämnet och om anti-terroristlagar. Detta görs utifrån den internationella rätten för att försöka belysa hur stater arbetar runt vitala konventioner som i sin tur strider mot internationella värden och normer. Anti-terroristlagar prövas för att se om de kan vara ett legitimt verktyg för stater att kontrollera sin befolkning samtidigt som mänskliga rättigheter kränks och till följd möjligtvis utgör en grund för statsterrorism.

Genom den tredje frågan ges en möjlighet att i en fallstudie uppmärksamma och försöka ge exempel på statsterrorism i praktiken och om anti-terroristlagar kan vara en metod som stater använder sig av i statsterrorism, vilket är intressant att testa för att i slutdiskussionen försöka kunna nå fram till ett empiriskt grundat resultat.

1.4 Teori

Denna uppsats strävar efter att kritisera och ifrågasätta aktuell samhällsordning där statlig makt tycks vara mycket koncentrerad och som kan ge upphov till så kallad statsterrorism och den Kritiska Teorin är användbar som en utgångspunkt i analysen och dess tre innehållande byggstenar används genom arbetet; förklarande, praktisk kunskap och normativt.

1.5 Avgränsningar

Statlig kontroll och våldsmetoder kan ta många former och i vissa fall kan det vara nödvändigt om verkligt hot finns riktat mot nationen och dess befolkning men då extrema metoder såsom mord, tortyr och försvinnanden sker, är det viktigt att kritisera,

uppmärksamma och analysera detta och jag har valt att göra detta utifrån begreppet statsterrorism. Statliga våldsmetoder kan undersökas utifrån flera perspektiv, som ur socioekonomiska aspekter eller globala påverkningar och även utifrån statligt förtryck eller folkmord men som nämnt har jag valt att göra det utifrån möjlig statsterrorism då denna aspekt sällan diskuteras eller uppmärksammas inom akademisk litteratur.

Ur två tänkbara perspektiv; statlig legitimitet i kränkandet av mänskliga rättigheter och ett hinder för effektiv analys av statsterrorism, kan anti-terroristlagar framhävas men jag har begränsat efterforskningen av anti-terroristlagar eftersom de förekommer, i stort sett i alla stater. De är i vissa fall mycket omfattande och det finns inte utrymme i detta arbete att betona dem alla. Jag väljer därför ut sex olika mänskliga rättigheter, de rättigheter som främst tycks kränkas genom möjlig statsterrorism, och analyserar anti-terroristlagar i relation till dessa.

Det verkar inte helt lätt att urskilja statsterrorism i praktiken och därför kommer jag i min fallstudie applicera metodiskt en avancerad modell av statsterrorism och även se till anti-terroristlagar. Detta görs i hopp om att kunna identifiera om huruvida staters aktioner eller policier kan tänkas vara statsterrorism även om en viss legitimitet existerar i form av anti-terroristlagar.

Staters maktförtryck och grova kränkningar mot människor såsom mord, tortyr, frihetsberövningar och beskjutningar sker på flera håll i världen men jag kommer att avgränsa mig geografiskt och studera landet Chile och dess ursprungsbefolkning Mapuche. Chile tycks vara det land som utvecklats mest demokratiskt i Sydamerika sedan diktaturvågorna under 1970 och 80-talen, dock rapporterar NGOs såsom Human Rights Watch (HRW) och Federación Internacional Derechos Humanos (FIDH) om hur ursprungsbefolkning Mapuche är en utsatt grupp i samhället. De lever under fattigdomsgränsen medan deras protester kriminaliseras i kampen om att få sina rättigheter tillgodosedda. Då bland annat genom användandet av anti-terroristlagar och även våldsmetoder såsom mord och tortyr tycks ta plats. Det är därför intressant att kritiskt undersöka detta närmare för att se om Chile gör sig skyldig till så kallad statsterrorism.

Forskningen i uppsatsen sker främst från millenniumskiftet fram till nutid. En del studier och material kommer att sträcka sig längre bak i tiden för få en djupgående förståelse kring ämnet, då bland annat när jag diskuterar utifrån terrorismbegreppet och internationell rätt. Utöver detta är det viktigt att understryka att modellen av statsterrorism som jag utvecklar och använder mig av publicerades år 1996. Teorin som används genom arbetet grundades redan i slutet på 1920-talet, men den har utvecklats genom tiden och den form av Kritisk Teori jag använder i denna uppsats är en utveckling från 1960-talet upp till idag. Hursomhelst ligger

fokus på staters agerande efter år 2000 vilket också gäller för min fallstudie. Rapporter, intervjuer och undersökningar koncentreras på en ganska begränsad tid för att se om statsterrorism sker i Chile idag. Jag har varit en tid i Chile, Argentina och Peru för att forska om min fallstudie vilket skedde under perioden april till augusti 2009, så de flesta intervjuer, samtal och observationer jag använder mig av i arbetet kommer alltså från denna tidsperiod.

1.6 Metod

1.6.1 Teoretisk grundad studie

Denna studie grundar sig på en teori för att pröva om statligt förtryck kan kopplas till ett vidare sammanhang, i detta fall statsterrorism, och kan därför vara ett viktigt och användbart redskap vilket utvecklas vidare i kapitel två. Den Kritiska Teorin strävar inte efter en objektiv kunskap utan istället fyller värderingar och föreställningar en mening i teorin (Bergström och Boréus, 2005, s.173). Det är dock inte teorin som står i centrum utan den används som ett underlag till min analys och jag använder mig av en så kallad ”teorikonsumerande studie” (Esaïsson *et al*, 2002, s.40).

Även om den Kritiska Teorin inte befinner sig i centrum på så sätt att den ska testas eller utvecklas styrs ändå min studie av den, tillsammans med mitt syfte och frågeställningar, och mina metodval. Den Kritiska Teorin består av tre byggstenar och den första byggstenen, förklarande, används främst i den senare delen av kapitel två då jag förklarar begreppen stat, the public sphere och terrorism för att senare binda samman dessa med grundtanken om statsterrorism. Förklarande återspeglas även i kapitel tre då jag analyserar hur anti-terroristlagar kan relateras till statsterrorism. Även den andra byggstenen i teorin, praktisk kunskap, finns med i det tredje kapitlet då jag försöker ge insikt om hur anti-terroristlagar används i verkligheten och möjligen kan kopplas till ett vidare sammanhang, i detta fall då statsterrorism. Den tredje byggstenen i den Kritiska Teorin, normativt, används som en röd tråd genom hela analysen, men den framkommer främst i kapitel fyra och då även tillsammans med praktisk kunskap. Detta genom att en modell av statsterrorism presenteras i en fallstudie och jag strävar efter att empiriskt ge exempel på statsterrorism och statlig dominans och hur detta begränsar en befolknings mänskliga rättigheter. För att kunna uppfylla dessa tre byggstenar ur den Kritiska Teorin; förklarande, praktisk kunskap och normativt, använder jag mig av kvalitativ textanalys och kvalitativa intervjuer.

Mitt urval av den Kritiska Teorin baseras på den grundtanke som finns i teorin, nämligen att kritisera rådande situationer i samhället, inte allra minst dominant institutioner, och försöka

få delar av samhället att bli observant om detta. Säkerhetsteori faller inte helt utanför ramen, men jag anser att det är för statcentrerat då antagandet i säkerhetsteorin är att just säkerheten ska utgå från staten. Det kan då vara problematiskt att kritisera statens aktioner och våldsmetoder som staten beskriver som kopplat till nationen och befolkningens frihet och säkerhet.

1.6.2 Tolkning

Tolkning ingår i varje textanalys och hermeneutiken är av ett viktigt verktyg i denna process då det är läran om läsning och tolkning (Bergström och Boréus, 2005, s.24). Syftet med hermeneutiken är att skapa sig förförståelse och finna förklaringar, inte bara till mig som forskare utan även till läsaren så att en kritisk läsning är möjlig. Det finns ingen bestämd utgångspunkt eller slutpunkt för den hermeneutiska tolkningen men den kan följas genom text, tolkning, förförståelse, datainsamling, textproduktion, ny tolkning och ny förståelse (Patel och Davidson, 2003, s.31).

1.6.3 Kvalitativ Textanalys

För att kunna uppfylla byggstenarna i min teori; förklarande, praktisk kunskap och normativt, använder jag mig främst av en kvalitativ textanalys. Detta innebär att jag försöker ta fram det väsentliga innehållet i textmaterial i relation till mitt syfte genom en noggrann läsning av textens delar, helhet och den kontext den ingår i (Esaïsson *et al*, 2002, s.233). Detta gör jag genom att försöka logiskt ordna föreställningar i relation till begreppet statsterrorism genom en kritisk ideologianalys ”en ideologianalys används som en verksamhet för att göra det osynliga synligt” (Bergström och Boréus, 2005, s.167). Detta görs konkret genom tre steg och i det första steget utvecklas en modell av statsterrorism innehållande sju dimensioner för att kunna bestämma vilka system som ingår i staters användande av terrorism och genom denna empiriskt finna situationer på utmärkande statligt förtryck i form av terror. Följaktligen kan dessa dimensioner fungera som empiriska indikatorer när man undersöker om en stat utför statsterrorism eller inte. Det andra steget i relation till min uppsats är att begripligöra hur stater tycks legitimt kunna utföra terrorism genom anti-terroristlagar och då använder jag mig bland annat av en kritisk diskursanalys men också en kritisk ideologianalys. Det tredje steget i kritisk ideologianalys försöker relatera den teoretiska analysen av statsterrorism och anti-terroristlagar till en samhällelig kontext genom en fallstudie och då används den utvecklade modellen om statsterrorism för att på ett effektivt sätt försöka hitta exempel på situationer där just statlig terror kan vara förekommande.

1.6.4 Fallstudie

Målsättningen med min fallstudie är att kunna beskriva huruvida statsterrorism sker i praktiken och för att kunna öka läsarens förståelse för en analys om företeelsen. Jag har endast en fallstudie, Chile och ursprungsbefolkning Mapuche, och det finns både för- och nackdelar med detta. Yin skriver att om man bara använder sig av ett fall riskerar man att ”put all your eggs in one basket” men en observation som det tidigare inte forskats kring kan bidra till ”descriptive information which alone will be revelatory” (2003, s.43: s.53). Jag behöver se till olika delar; lagar, politik och historia, och för detta krävs tid och mycket material. Om jag hade valt flera fall hade det tagit lång tid att analysera, det hade behövts mycket material och det hade nog inte varit möjligt inom ramen för denna uppsats.

Jag har ett stort intresse för ursprungsbefolkning i Latinamerika och intressant är att analysera om staters rättstridiga metoder mot ursprungsbefolkning i denna kontinent kan ta form av statsterrorism. Mitt val av att just studera Chile baseras på att landet idag betraktas som en demokratisk stat men staten kriminaliserar protester utförda av ursprungsbefolkning Mapuche när de kämpar om att få sina rättigheter, såsom kulturella och sociala, tillgodosedda. Staten Chile tycks också använda vissa kritiska våldsmetoder i form av bland annat beskjutningar och tortyr. Därför är det intressant att empiriskt undersöka om en stat, i detta fall då en demokratisk, kan utföra statsterrorism, parallellt med att det för mig är intressant att diskutera kring Chile eftersom deras till synes kritiska metoder de utför sker just mot ursprungsbefolkning.

1.6.5 Kvalitativ Intervju

Denna metod används ur flera synvinklar; för att kunna uppfylla det tredje kriteriet i min valda teori gällande normativt, ett komplement till min kvalitativa textanalys tredje steg, nämligen att sätta den teoretiska analysen om statsterrorism i en samhällelig kontext, och för att kunna uppnå en empirisk framställning av en situation där eventuell statsterrorism sker.

Jag genomförde informantintervjuer med tre Mapuche i syfte om att få information om situationen i Chile gällande anti-terroristlagar och staters agerande mot denna grupp av ursprungsbefolkning. Då ämnet i denna uppsats handlar om statligt våld och dess grova brott mot mänskliga rättigheter har jag valt att dölja intervjudeltagarnas identitet och istället gett dem figurerade namn. Redan innan intervjuerna hade jag skapat mig en förförståelse om kunskapen kring statsterrorism och frågeområdet i relation till denna metod är avgränsat och relativt fokuserad och därför behövs färre intervjuer vilket styrde mitt val av att endast intervjua tre personer (Thomsson, 2002, s.57). Betoningen i de frågor som kan täckas av få

intervjuer ligger nära individnivån men resultatet kan ändå belysa diskursiva sammanhang såsom statligt förtryck och då eventuellt i form av statsterrorism. Dock är det viktigt att inte fastna i den verklighetsbeskrivning som intervjudeltagaren ger och därför är denna metod endast en del av de uppgifter som ligger till grund för min studie tillsammans med akademiskt material och rapporter (Thomsson, 2002, s.58).

Mina intervjufrågor var tematiska och innebar därför att de knöt an med mitt syfte. Dels ur det rättsliga perspektivet; hur anti-terroristlagar ter sig i Chile, om de tycks användas ur ett politiskt syfte och om internationell rätt kan bidra till rättvisa i landet (Esaïsson *et al*, 2002, s.290). Dels relaterades frågorna även med syftet gällande möjliga metoder av statsterrorism eftersom jag frågade om polis och miltär har stor makt i landet, om Mapuche känner rädsla för statens agenter och om möjligtvis staten känner ett visst hot från Mapuche.

Efter intervjuerna har jag analyserat rimligheterna i tolkningarna via en kritisk genomlysning och i en dialog med de argument som den tolkande studien gav (Thomsson, 2002, s.34).

Jag har hållit en informantintervju med en Mapuche, "Hugo José", som är bosatt i Sverige men som tidigare levt i Chile och Argentina. Denna intervju var mycket positiv på så sätt att min deltagare var tillmötesgående och mina frågor hölls på svenska vilket resulterade i att jag på ett lätt sätt kunde analysera svaren. Platsen var också lugn och avslappnad och vi hade mycket tid för att grundligt gå igenom mina frågor. I denna intervju använde jag också bandspelare vilket i efterhand var till stor hjälp då jag kunde gå igenom svaren och analysera mycket grundligt. Intervjun utfördes innan jag reste till Sydamerika vilket jag tyckte var positivt för att få en ökad förståelse kring situationen för Mapuche och då främst i Chile.

I Chile och Peru informantintervjuade jag två Mapuche, "Atilio" och "Damián", de skilde sig dock åt jämfört med min hållna intervju i Sverige. Platsen var inte lika lugn och avslappnad på så sätt att det skedde i en öppen miljö och med folk runtomkring. Jag använde mig heller inte av bandspelare samt att intervjuerna skedde på mitt tredje språk spanska. Viss information kanske inte har tagits i beaktning eller blivit förlorad i transkriberingen och att genomföra intervjuer på ett annat språk än sitt modersmål kan ibland vara svårt då man inte riktigt förstår alla ord, även om jag anser helheten fångats upp bra.

Jag samtalande även med ytterligare personer i Sydamerika gällande ämnet, bland annat i Peru och en professor i Chile vid namn Lucía Sepúlveda Ruiz. Lucía är själv inte Mapuche, men kunde ge viss information om situationen i Chile gällande konflikten mellan staten och Mapuche då hon bland annat jobbar som juridiskt företrädare för Mapuche som blivit anklagade för terroristaktioner.

Mina intervjuer och observationer består endast av representanter från det civila samhället och någon intervju med insikt utifrån det statliga perspektivet har inte genomförts.

1.6.6 Forskningsetisk Diskussion

När man intervjuar någon är det viktigt att tänka på de fyra forskningsetiska principerna, informationskravet⁹, samtyckeskravet¹⁰, konfidentialitetskravet¹¹ och nyttjandekravet¹². Dessa principer förhöll jag mig till gällande intervjuerna på bästa sätt. Innan varje intervju beskrev jag varför jag vill intervjuas deltagaren, att jag skriver en Master uppsats om begreppet statsterrorism och att jag har en fallstudie om staten Chile och Mapuche samt vad min modell innefattar. Jag har fått samtycke om att få använda deras information i mitt arbete. Gällande konfidentialitetskravet hålls deltagarna som nämnts anonyma, eftersom ämnet är relaterad till Chiles eventuella terrormetoder mot dem och jag vill inte på något sätt exponera dem för någon vidare risk. Även om inte deras riktiga namn avslöjas så är deras svar och reflektioner som anförs i fallstudien, enligt mig, tillräckligt trovärdiga för läsaren. Detta då jag strävar efter att, i min resultatredovisning, hålla mitt intervjumaterial transparent och öppet genom citat från intervjudeltagaren så det är möjligt för läsaren att kritiskt granska det. Frågor och intervjuer har tagit plats både i Sverige, Chile och på en konferens representerat av ursprungsbefolkning i Peru.

1.6.7 Källkritik och Datinsamling

Vilket material man än läser, speciellt böcker, artiklar och källor på Internet så måste man förhålla sig kritisk. De kriterier man ska tänka på är Äkthet, Tidssamband¹³, Oberoende¹⁴ och Tendens¹⁵.

När jag söker källor på Internet försöker jag begränsa sökandet till pålitliga sidor och använder bland annat Göteborgs Universitetsbibliotek och relaterade databaser¹⁶, men också från organisationers egna hemsidor såsom FN, Amnesty och HRW. Mitt urval av

⁹ ”Forskaren skall informera uppgiftslämnare och undersökningstagare om deras uppgift i projektet och vilka villkor som gäller för deras deltagande” (Vetenskapsrådet, 2002).

¹⁰ ”Forskaren skall inhämta uppgiftslämnarens och undersökningstagares samtycke” (Vetenskapsrådet, 2002).

¹¹ Konfidentialitetskravet är kanske den viktigaste riktlinjen ur ett forskningsetiskt perspektiv och är mycket aktuellt för denna rapport då jag behandlar etiskt känsligt material.

¹² ”Uppgifter om enskilda, insamlade för forskningsändamål, får inte användas eller utlånas för kommersiellt bruk eller andra icke-vetenskapliga syften” (Vetenskapsrådet, 2002).

¹³ Detta är mycket relevant inom historia eller när en händelse sker och detta uttrycks i media.

¹⁴ När man skriver om en händelse eller företeelse så är det viktigt att informationen man har tillhanda är oberoende, det vill säga att man har hämtat informationen från olika håll.

¹⁵ Man måste ta hänsyn till om materialet är tendentiöst eller inte. Oftast kan källans ursprung ha ett intresse av att ”återge en snedvriden, avsiktlig tillrättalagd berättelse om verkligheten” (Esaïsson *et al.*, 2002, s.311).

¹⁶ Bland annat JSTOR, HUDOC, Oxford Journals, Westlaw International och Institute: Social Sciences.

datainsamling till den kvalitativa textanalysen består av tidigare forskning kring statsterrorism och bland annat en kritisk diskursanalys, *Writing the War on Terrorism*, skriven av Jackson som ifrågasätter bekämpningen av terrorism efter 11-september attackerna 2001. Som nämnts tidigare i arbetet är just ett av problemen gällande ämnet statsterrorism att det inte finns mycket forskning gjord och detta måste läsaren ha i åtanke och oberoendet bör ifrågasättas. Den forskning som jag dock funnit gällande ämnet kommer jag att referera till och detta är böcker skrivna av erkända terrorismexperter såsom Claridge, Gibbs, Jackson och Blakely och artiklar ur journaler såsom *Critical Terrorism Studies* för att utveckla studien så grundligt som möjligt. I användandet av den Kritiska Teorin införskaffar jag mig en övergripande förståelse utifrån grundarna själva och deras verk, nämligen Horkheimer och *Critical Theory: selected essays* och Habermas och hans verk *Theory and practice*, medan jag i uppsatsen refererar till andra författare och deras forskningsarbeten gällande den Kritiska Teorin då dessa summerar teorin, för mig, på ett användbart sätt. Bland annat analyserar jag forskningsarbeten från Oxford University och använder boken *The Oxford Handbook of Critical Management Studies* samt material från Internet genom en filosofisk forskare som är aktiv vid Stanford University vid namn James Bohman.

Vid datainsamlingen gällande anti-terroristlagar refererar jag till en forskares arbete som sammanfattat anti-terroristlagar före och efter 11-september attackerna och återfinns i boken *Comparative Legal Approaches to Homeland Security and Anti-Terrorism*. Jag analyserar också rapporter som undersöker anti-terroristlagar i relation till mänskliga rättigheter, där det framkommer ganska väl hur anti-terroristlagar är konstruerade, och dessa rapporter är i första hand HRW:s *In the Name of Counter-Terrorism-Human Rights Abuses Worldwide* samt FN:s Höga Kommissarie för Mänskliga Rättigheters (OHCHR) *Terrorism and Human Rights*.

I min fallstudie kommer jag att använda mig av material införskaffat från den konferens som hölls av ursprungsbefolkning i Peru som jag deltog i, bland annat *El mundo indigena*, men jag analyserar främst rapporter hämtat från Internet. Jag refererar till källor från Mapuche organisationer men jag har i åtanke att dessa källor är tendensiösa. Jag kompletterar detta genom mina intervjuer och med rapporter från Amnesty, FIDH och HRW som skildrar konflikten mellan Chile och Mapuche. Jag försöker styrka dessa rapporter ytterligare med material skrivit av FN:s speciella rapportör, Radolfo Stavenhagen, vars krav är bland annat att vara oberoende och otendentiös.

1.6.8 Validitet och Reliabilitet

För att försöka uppnå en god validitet i min studie gällande statsterrorism har jag använt mig av en så kallad resonemangsvaliditet (Esaïsson *et al*, 2002, s.64). I detta fall innebär det bland annat att jag har använt mig av en redan tidigare forskning som utarbetat och testat en modell av statsterrorism och de sju dimensioner som ingår fungerar som empiriska indikatorer. Jag har i förväg kritiskt analyserat modellen och ifrågasätt dess rimlighet innan jag använt den i min fallstudie och som bakgrund till mina intervjuer. Jag har kommit fram till att det finns en god rimlighet då forskaren refererar till fallstudier som blivit testade genom dessa indikatorer ur modellen och det tycks vara ett bra verktyg. Utöver detta använder jag mig också av tidigare forskning gällande terrorism och reflekterat noga kring detta. I min studie har också frågor kring makt och förtryck en central roll och jag som forskare är med och konstruerar dessa frågor och min egen förförståelse bestämmer vilka svar som kan finnas till dessa. Genom textanalyserna, intervjuerna och observationerna har jag försökt öka förståelsen kring om Chile eventuellt utför terror mot Mapuche vilket kan leda till ökad validitet i mina studier (Bergström och Boréus, 2005, s.35). Dock har det varit viktigt att mina bestämda intervjufrågor verkligen har kunnat svara på mitt syfte och varit användbara i relation till den Kritiska Teorin vilket jag anser att det har. Den underliggande tanken gällande resonemangsvaliditet är att man själv måste vara övertygad om de valda indikatorernas och tidigare forsknings rimlighet (Esaïsson *et al*, 2002, s.66).

Igenom hela den hermeneutiska tolkningen är det viktigt att vara noggrann i relation till mitt syfte så att reliabiliteten blir så hög som möjligt och jag strävar efter god intersubjektivitet. I min kvalitativa textanalys innebär det att min forskning ska försöka komma fram till vad andra forskare säger om statsterrorism och det är viktigt att studien består av en genomskinlighet och välgrundad argumentation (Bergström och Boréus, 2005, s.36). Till min hjälp kommer jag basera mina tolkningar med citat och referat av texter och ur min kvalitativa intervju kommer informationen jag fått fram vara meningsfull för mitt syfte och kommer att presenteras i uppsatsen blandat med citat och min egen text. Det finns dock aspekter som är problematiska att betona här och det är att jag försöker resonera kring huruvida anti-terroristlagar kan ses i relation och eventuellt vara en form av statsterrorism samt en analys om Chile utför statsterrorism eller inte, vilket jag inte funnit någon tidigare forskning kring. Därför använder jag mig av validiteten, de indikatorer jag funnit genom en modell av statsterrorism, och analyserar om Chile utför statsterrorism för att på så sätt argumentera mig fram till en slutsats. När det gäller anti-terroristlagar analyserar jag detta genom mänskliga rättigheter vilket är de rättigheter som tycks kränkas om man ser till analysen och innehållet i

modellen för statsterrorism. Det gäller att jag är noggrann och försöker utesluta osystematiska och slumpmässiga fel för att försöka komma fram till en bra resultatvaliditet (Esaïsson *et al*, 2002, s.67).

1.6.9 Kritisk Reflektion

De valda metoderna är inte de enda som finns utan för att kunna förstärka en studie ytterligare på ett vertikalt samt horisontellt perspektiv kan man använda sig av metoder såsom enkätundersökningar och statistik. Enkätundersökningar bland olika grupper kan fördjupa min argumentation om att det inte existerar någon nämnvärd forskning kring statsterrorism och att detta kan vara problematiskt sett utifrån realisationen av mänskliga rättigheter. Troligtvis skulle det bevisas att kännedom om statsterrorism är mycket liten bland flera delar av samhället och vikten av att forskning kring terrorism bör ske mer djuplodande skulle då kunna observeras. Detta är ett intressant perspektiv och om tiden hade tillåtit hade jag lämpligen gjort en enkätundersökning men jag är begränsad inom en viss tidsram.

Om jag använder mig av statistik skulle min argumentation kanske vara mer generaliserbar och min forskning skulle kunna breddas ytterligare. Då det inte finns så mycket forskning kring statsterrorism, samt en möjlig ignorans bland världens stater om statsterrorismens möjliga existens, har jag valt att i första hand uppmärksamma problemet och försöka skapa mer kunskap om det.

En sista kritisk reflektion är gällande min fallstudie och att jag endast har intervjuat representanter från ursprungsbefolkning samt gjort observationer från det civila samhället medan ingen intervju eller observation har gjorts utifrån det statliga perspektivet. Detta gör att jag endast har en syn i frågan om statlig dominans och statsterrorism vilket möjligtvis kan ge en sned bild och detta är jag medveten om.

1.7 Disposition

För att kunna få en klarhet i denna något komplexa situation kring statsterrorism, anti-terroristlagar och koppling till verkligheten kommer denna uppsats att delas in i tre kapitel som då följer efter detta första kapitel.

Kapitel två inleds med att utveckla den Kritiska Teorin och ge en bakgrundsanalys till dess tre byggstenar; förklarande, praktisk kunskap och normativt, och hur de kan relateras utifrån eventuell statsterrorism och hur byggstenarna är användbara i uppsatsen. Sedan följer två olika fördjupningar och begreppsförklaringar; den första ger en introduktion till begrepp som

terrorism, stat och the public sphere, medan den andra observerar statsterrorism. Det är främst den andra fördjupningsdelen som kopplar samman med min första del av problemformuleringen och försöker ge svar på vilka metoder som kan ingå i statsterrorism.

I kapitel tre uppmärksammas anti-terroristlagar ur två olika perspektiv; internationell rätt och internationellt åtagande i bekämpandet mot terrorism, och på ett nationellt plan och då uppmärksammas och kritiserar flera staters anti-terroristlagar och utförandet av dessa. Jag analyserar detta genom sex olika mänskliga rättigheter och hur stater tycks kränka dem genom användandet av anti-terroristlagar och det är också på detta sätt jag ser till hur anti-terroristlagar kan ta form som statsterrorism. Genom detta besvarar jag min andra frågeställning och den del av problemformuleringen som frågar om anti-terroristlagar används som en av staten legitimerad metod av statsterrorism.

Genom kapitel fyra försöker jag besvara min tredje frågeställning och sluta cirkeln på min problemformulering genom fallstudien Chile och Mapuche. Då undersöker jag empiriskt, genom att applicera modellen för statsterrorism som utvecklas i kapitel två, om Chile eventuellt utför statsterrorism på ursprungsbefolkning Mapuche och då legitimt genom statens anti-terroristlag.

Till sist följer en diskussion kring slutsatser och återstående problem och jag försöker även i denna del reflektera kring tänkbara framtida forskningsområden i relation till begreppet statsterrorism och anti-terroristlagar och vägar framåt.

2. Teori av begreppet Statsterrorism

2.1 Introduktion

Stater har länge använt förtryckande metoder mot befolkningen, både inom sina gränser och utanför men sällan uppmärksammas staters våldsmetoder i relation till terrorism. Viss forskning framhåller emellertid att stater inte bör uteslutas från att kunna utföra terrorism mot en befolkning då terrorism i första hand bör ses som en strategi, möjlig att användas både från statliga aktörer och icke-statliga aktörer (Blakeley, 2010, s.12). Detta kapitel kommer att analysera huvudsakliga karaktärer av terrorism för att sedan övergå till att analysera hur stater skulle kunna använda sig av dessa karaktärer och således utföra så kallad statsterrorism. Kapitlet börjar med att utveckla en teori som ligger till grund för arbetet, den Kritiska Teorin. Genom denna möjliggörs att jag kritiskt kan granska terrorism och de rådande maktrelationerna i samhället för att diskutera om statsterrorismens verklighet. Detta sker genom tre olika kriterier; förklarande (ontologi), praktisk kunskap (epistemologi) och normativt (orientering mot praxis), och i andra delen av detta kapitel två ligger det första kriteriet; förklarande, främst som bakgrund. Sedan fortsätter jag att analysera olika begrepp, stat och 'the public sphere' samt terrorism, och det sistnämnda begreppet är det som är av en central del i kapitlet. Jag kommer att understryka definierade karaktärer som kan ingå i terrorism för att sedan diskutera hur stater skulle kunna använda sig av dessa och då genom statsterrorism samt på vilket sätt och möjliga perspektiv på varför statlig terror kan ske. Metoderna, som då kan ingå i statsterrorism, skiljer sig från andra statliga förtryckarmetoder bland annat genom att de definierande karaktärerna i terrorism inte bara skapar förtryck utan också stor rädsla och terror för befolkningen. Detta kommer att mynna ut i en modell av statsterrorism, innehållande sju dimensioner, vars mål är tvådelat; att genom modellen sammanfatta aktioner av staten som kan tilldömas vara statsterrorism, som då sker i detta kapitel, och för att senare i kapitel fyra och fallstudien använda modellen som ett empiriskt verktyg i sökandet på tecken om statsterrorism sker i praktiken. Jag kommer också att belysa perspektiv på varför det saknas vidare forskning kring just statsterrorism.

2.2 Kritisk Teori

“Critical Theory is a socio-philosophical school of thought and it's basic concern is to analyze social conditions, to criticize the unjustified use of power, and to change established social traditions and institutions so that human beings are freed from dependency, subordination, and suppression. Critical Theory is oriented towards the development of a more humane, rational, and just society “ (Scherer, 2009, s.29).

En av grundarna av den Kritiska Teorin, Horkheimer, motsatte sig den traditionella synen på att samhällsvetenskap endast kan producera en objektiv syn på social verklighet utan någon moralisk påverkan som kulturella och historiska värden. Han var övertygad om att alla individer kan uppmärksamma deras situation av dominans och underlydnad och att Kritisk Teori kunde utgöra en värderlevant kunskap gällande denna process av lärdom (Scherer, 2009, s.31). Frankfurt Skolan, institutionen där den Kritiska Teorin skapades, grundar sina filosofiska tankar från Upplysningen och refererar till idéerna om individualism och medborgerliga rättigheter men menade att det dominanta tänkandet kring vetenskap fokuserar endast på ”one sided *instrumental conception of reason*” (Scherer, 2009, s.32). Jag citerar människorättskämpen Václav Havel:

”den moderna vetenskapen som konstruerar sin universella och allmängiltiga bild av världen, bryter igenom den naturliga världens gränser [...]den dödar Gud och intar hans plats på den tomma tronen [...] vetenskapen skall i fortsättningen vara den enda rättmätiga innehavaren av all relevant sanning ” (1989, s.188).

Genom Havels citat ges en viss bild av att vetenskap i vissa fall kan innebära en problematik. Den kan tidvis användas som ett instrument för kontroll av de som innehar auktoritet och detta leder till nya former av dominans vilket kan vara mer maktfulla och destruktiva än de grundade i traditioner, sunt förnuft och religion. Horkheimer argumenterade tre kriterier om hur man skulle kunna frigöra sig ifrån denna dominanta vetenskap och ställning:

- 1) Förklarande; vad är det som är fel med nuvarande samhällsordning?
- 2) Praktisk Kunskap; vilka är aktörerna i den bristande samhällsordningen?
- 3) Normativt; vilka är de klara normerna för kritik och empiriska mål för social omvandling?¹⁷ (Bohman, 2005).

Bohman betonar att det första kriteriet är en kombination av tvärvetenskaplig studie bestående av sociala, kulturella och psykologiska dimensioner men också institutionella former av dominans (2005). Genom det första kriteriet kan man försöka identifiera vilka aktörerna är som utgör de olika dimensionerna i samhället samtidigt som man försöker avslöja de ideologiska och konceptuella underbyggnaderna och på så sätt genom uppmärksam praktisk kunskap försöka överkomma de omständigheter som gör den mänskliga friheten

¹⁷ Frankfurt Skolan grundade sina kritiska studier på det kapitalistiska samhället och Horkheimer argumenterade att det enda sättet att omvandla samhällsordningen var genom demokrati, något som följer Frankfurt Skolan än idag.

begränsad, något som för Horkheimer var en förvandling av kapitalism till demokrati (Toros och Gunning, 2009, s. 90; Bohman, 2005).

Hursomhelst ansåg den andra generationen Frankfurt Skolans tänkare, Haberman, att det fanns brister i den Kritiska Teorin gällande hur man skulle uppfylla den normativa poängen och det är just det normativa kriteriet som de flesta kritiker mot den Kritiska Teorin pekar på, vilket jag belyser närmare inom kort. Haberman genomförde därför en bred forskning som skulle lägga grunderna för en rationell kritisk analys av det samhälleliga och han framhöll att språk kan vara ett viktigt analytiskt instrument för att kritisera och ifrågasätta en viss diskurs gällande normer eller aktioner¹⁸ (Bohman, 2005).

Efter denna något korta bakgrundsanalys av den Kritiska Teorin kommer nu det följande att koppla teorin närmare med uppsatsämnet; terrorism och då i form av statsterrorism, och jag vänder mig då till boken *Critical Terrorism Studies* (2009). Några av författarna i boken, Toros och Gunning, betonar att man kan studera terrorism med hjälp av en disciplin ur den Kritiska Teorin som har kommit att bli känd som Wales Skolan och deras kritiska säkerhetsstudier (2009, s.88)¹⁹. Författarna framhäver främst två rörelser från den Kritiska Teorin i relation till terrorism studier, fördjupande och utvidgande, vilket kan relateras till Horkheimers två första kriterier, förklarande och praktisk kunskap. Gällande den första rörelsens applikation i terrorism; fördjupande, ska man använda sig av det ontologiska och ideologiska och inte betrakta terrorism som något objektivt eller kontextuellt organiserat och att det är mänskligheten, inte staten, som man ska utgå från. Ofta vanligt gällande terrorismstudier är att ämnet diskuteras eller forskas utifrån politiska institutioner och neo-realism och man ser inte till terrorism som en strategi eller metod²⁰. Detta kan bidra till att kunskapen om terrorism då ses som objektiv samtidigt som det reproducerar status quo, något som Havelis citat ovan nämnt tyder på. Genom att applicera en syn av Kritisk Teori kan man enligt forskarna blotta det traditionella, konceptuella och institutionella understödelsen av terrorismstudier ”this constitutes a deepening of the concept of terrorism” (Toros och Gunning, 2009, s.90).

Den andra rörelsen, utvidgandet av studier inom terrorism, kan vara en förflyttelse från icke-statligt fokus gällande terror till statligt våld och aktioner. Även om jag i uppsatsen

¹⁸ Baserat på språkfilosofi och tal analytisk filosofi analyserade Haberman på vilket sätt kommunikation har en roll i samhällsordningen och han sammanfattade att ”forceless force of the better argument will motivate the participants of a discourse to reach a consensus on what is true or false, right or wrong” (Scherer, 2009, s.33).

¹⁹ De inriktar sig på vad en forskare inom Wales Skolan, Booth, argumenterar ”a ’pearl-fishing approach’ – finding pearls of ideas that might be strung together rather than a dogmatic identification with one system of thought” (Toros och Gunning, 2009, s.88).

²⁰ Institutioner pratar ibland om religiös terrorism, islamisk terrorism, och knarkterrorism.

ganska direkt breddat terrorismstudier till fokus på så kallad statsterrorism omöjliggör inte detta en fördjupelse och breddning av just statsterrorism. Detta görs bland annat genom att se till vilka metoder som kan ingå i statligt våld och som liknar terror och varför stater utför våld, som då understryks senare i detta kapitel. Samtidigt vidgar jag detta ytterligare med att analysera internationell rätt och lagar såsom anti-terroristlagar som tar plats i följande kapitel.

Boken *Critical Terrorism Studies* utvecklar också den Kritiska Teorins tredje kriterium, det normativa, det som också är mest konfliktfullt inom Frankfurt Skolan och som möjligtvis kommer att ses som en problematik i denna uppsats. Boken belyser 'emancipatory'²¹ men "finding the source of emancipatory on the context of terrorism is not easy" (Toros och Gunning, 2009, s.100). Jag ska tillägga att flera argument och perspektiv gällande det normativa perspektivet belyses i boken, av flera författare, och då i form av ett slags frigörande och McDonald skriver att frigörandet kan ha flera funktioner (2009, s.112)²². Det är ändå ganska svårt att greppa vilka av de argument som kan falla väl in i min studie, därför understryks nedan de perspektiv som jag tror kan användas för att fullborda den Kritiska Teorin i detta arbete.

Toros och Gunning betonar att man ska se till frigörandet som helhet, fritt från all form av våld oavsett om det är statligt eller icke-statligt, eller, alternativt från de politiska, sociala och ekonomiska omständigheter som politiska mål kan legitimera och effektivt genomföra med anspelning på terrorism, såsom anti-terroristlagar (2009, s.100). Habermas argumentation gällande dialog och politiska debatter kan vara en väg mot frigörande för att omvandla samhällsordningen men gällande terrorism kan det finnas komplikationer, något som belyses i följande kapitel gällande diskursen 'War on Terrorism'. Just för att terrorism har blivit så politiserat och att en dominant diskurs förs till fördel för stater och påverkar således det civila samhället i hög grad. I första hand gällande terrorismstudier behöver därför ett frigörande göras från de traditionella disciplinerna och utmana "the legitimacy of violent (counter) terrorism, repression, human rights violation, structural violations, and the like" vilket är en överhängande argumentation i denna uppsats (Toros och Gunning, 2009, s.101). Man bör ha i åtanke att även den Kritiska Teorin, liksom mänskliga rättigheter, ibland kan utgå från ett dominant område, eurocentrismen, och de förklarande idéerna bottnar från Upplysningen. Denna kritik kan relateras till min uppsats, de aspekter jag framhåller är inte universella, och därför är det givetvis viktigt att relatera till historiska, politiska och sociala omständigheter för

²¹ Jag översätter detta till 'Frigörande'.

²² En av Wales Skolans forskare, Booth, definierar frigörandet som "freeing people from those constraints that stop them from carrying out what they freely would like to do" vilket kan hjälpa läsaren att i stora drag förstå vad som menas med frigörande i detta sammanhang (McDonald, 2009, s.112).

att inte försöka göra frigörandet av en viss del av befolkningen till något gällande i alla situationer. Man kan ha i åtanke vad forskaren Booth argumenterar ”what matters is not where the ideas come from but how well they travel” (citerat ur Toros och Gunning, 2009, s.103). En fallstudie kan möjligtvis hjälpa mig att urskilja staters våld och brott mot mänskliga rättigheter, eftersom jag då genom den Kritiska Teorin kan undersöka regionala aktioner och utföranden.

En annan kritik som kan föras gällande den Kritiska Teorin är att det normativa i uppsatsen bottenar utifrån forskarens perspektiv och man försöker skapa en slags utopi och det kan möjligtvis inte motsvara realiteten. Frågor och utmaningar kan, och ska, föras mot mitt resultat eftersom jag genom den Kritiska Teorin framför delvis mina egna idéer om vilka som ska frigöras från dominans och förtryckelse, vem det är som utför detta undertryckande och hur det eventuellt kan gå till. Läsaren ska dock ha i åtanke, gällande det frigörande projektet, att målet för en student av Kritisk Teori är att förstå *vår* roll i ”existing power structures and explicitly use this understanding to work towards transforming the status quo in an emancipatory direction” (Toros och Gunning, 2009, s.106)²³. Så det sista kriteriet i den Kritiska Teorin, normativt, belyses igenom hela uppsatsen då staters ibland mycket dominanta position och våldsmetoder uppmärksammas. Uppsatsen försöker se till vad som inte sägs, och försöker tolka det hopp, rädsla och intressen, av den befolkning i samhället som är tysta, kanske tystat - eller utan ett civilt samhälle att föra en dialog i, något som försöks på i fallstudien gällande Chile och Mapuche.

En bakgrund till den Kritiska Teorin har betonats och viktiga aspekter har belysts om hur den kan komma att tillämpas i min uppsats. Horkheimer betonade tre kriterier, förklarande, praktisk kunskap och normativt, något som Toros och Gunning, belyser som ontologisk, epistemologisk, och en orientering mot praxis (2009, s.106).

²³ Frankfurt Skolan har många fler tänkare än de som redan nämnts: Adorno, Honneth och Gramsci bland annat, men denna uppsats har inte som mål att utveckla teorin ytterligare i relation till Frankfurt Skolan utan hoppas på att det som nämnts är nog för att få en förståelse och sammanhang. Vill läsaren införskaffa sig en grundligare bakgrund till den Kritiska Teorin hänvisar jag till källor såsom *The Oxford Handbook of Critical Management Studies*, *Stanford Encyclopedia of Philosophy* och flera av de böcker som skrivits av Frankfurt Skolans egna tänkare: Adorno, Habermas och Horkheimer.

2.3 Fördjupning I: Begreppsförklaringar

2.3.1 Vad är terrorism?

Terrorism är ett begrepp som har cirkulerat i många debatter under de senaste åren men någon bestämd definition på vad terrorism är tycks inte existera och Laquer betonar att ”a comprehensive definition of terrorism... does not exist nor will it be found in the foreseeable future”(Laquer, 1977, citerad ur Gibbs, 1989, s.329). Coady skriver att begreppet terrorism är extremt polemisk vilket är synligt i de flesta artiklar (2004, s.37). Det ter sig vara en kamp mellan politiker, författare, akademiker, debattörer och alla andra som kan tänka sig vara inblandade, om ordet och hur det ska definieras istället för att hitta en konsensus om vad det egentligen är²⁴. Detta är möjligt att genomskåda om man vänder sig till FN för trots att samfundet har utvecklat tretton stycken konventioner relaterade till terrorism finns inte någon klar definition på vad terrorism är²⁵. En förklaring till detta kan vara att stater inte har kommit överens internationellt om en definition av terrorism då det är en politisk, rättslig och ideologisk taktik samtidigt som det är ett stort problem utifrån ett människorättsperspektiv. Staters definition av terrorism är snarare en statlig kampanj än ”an aid to thought” (Coady, 2008, s.155). Genom att det inte finns en klar definition på vad terrorism är kan stater inkorporera vissa aktioner utförda av befolkningen som terroristaktioner även om aktionerna ”by nature, do not belong there” (FIDH, 2005, s.22). Den polemiska debatten kan också relateras till att terrorism ibland förklaras som en ideologi och terrorismens ’ism’ kan vara en förklaring till detta. Coady skriver dock att ’ism’ i denna kontext ska endast ses som en systematisk natur av metod eller taktik, och det bör inte kopplas ihop med politiska ’ismer’ och ideologier vilket är viktigt att understryka (2008, s.155).

Det är inte till synes helt lätt att betona i denna uppsats vad terrorism är men vissa karaktärer är återkommande i flera av de definitioner som finns i litteratur om terrorism (se

²⁴ I de flesta litteraturer försöker man skilja mellan olika slags terrorism som t.ex. inrikes och internationell terrorism, om terrorismen är politisk, nationell eller religiös eller om det är en händelse i ’peacetime’ vilket försvårar arbetet om en avgränsning kring begreppet terrorism. Se vidare ibland annat Stepanova, 2008 och Forst, 2009.

²⁵ Diskussionen kring varför FN inte kan enas om en definition kan göras lång. För ytterligare läsning kring detta ämne rekommenderas en artikel av Dugard, 1974, *International Terrorism: Problems of definition*. Jag vill dock betona att det är möjligt att argumentera att FN har en semi-definition av terrorism för 1994 tillade man en mening i Konventionen om Åtgärder mot Internationell Terrorism att terrorism inkluderar “criminal acts intended or calculated to provoke a state of terror in the general public, a group of persons or particular persons for political purposes [...] such acts are in any circumstances unjustifiable, whatever the consideration of a political, philosophical, ideological, racial, ethnic, religious, or other nature that may be invoked to justify them” United Nations Human Rights Council, 2004 från: <http://www.unhchr.ch/html/menu6/2/digest.doc>. FN semi-definition är ganska motsägelsefull då de har begränsat terrorism till icke-statlig terrorism samtidigt som man påvisar att det kan förekomma ur flera olika perspektiv.

bland annat Blakeley, 2009, Coady, 2008). Claridges definition sammanfattar dock flera definitioner gällande terrorism ganska utförligt.

”Terrorism is the systematic threat or use of violence, whether for, or in, opposition to, established authority, with the intention of communicating a political message to a group larger than the victim group by generating fear and so altering the behavior of the larger group [...]”²⁶ (1996, s.50).

Genom denna definition kan man få en uppfattning om av vad terrorism är och Claridge definition är politiskt grundad och kan sträcka sig både till statlig terrorism och icke- statlig terrorism, något som sällan görs i litteratur utan då definieras oftast bara det sistnämnda²⁷. Det systematiska hotet eller användandet av våld kan vara kidnappningar, tortyr, skjutande, bombningar eller flygkapningar. En viktig strategi gällande terrorism är just att taktiken används systematiskt. Fast även om endast en händelse äger rum kan det fortfarande betraktas som en terrorist aktion ”but that there must be evidence of a *deliberate* strategy being employed” (Claridge, 1996, s.50). Till sist, en viktig taktik gällande terrorism är skapandet av rädsla, rädslan att utsättas för något och detta kan sträcka sig till befolkning i flera stater eller till en grupp i en stat.

Terrorism kan också vara svårt att definiera eftersom den inte alltid har några klara gränser, vare sig i form av våld eller också medlemmar ”where does terrorism stop and other forms of political violence begin?” (Weinberg *et al*, 2004, s.778-779). Det finns en oklar linje mellan icke- statlig terrorism och gerillakrig men man kan problematisera det ytterligare genom att ställa frågan; när slutar statligt skydd att verka och istället ta form som terror och terrorism?

Terrorism kan sammanfattas som en politisk strategi och metod som använder sig av systematiskt hot eller våld och skapandet av rädsla är en central metod samtidigt som det kan vara svårt att avgränsa terrorism.

²⁶ Här fortsätter Claridge (1996, s.50) sin definition med att betona att “either the victim or the perpetrator, or both, will be operating outside a military context; both will never be operating within a military context”. Claridge refererar då till internationell rätt, att om ett krig förekommer så kan inte terror ske inom detta krig av de parter som kämpar mot varandra. Han menar att man måste skilja mellan terroristaktioner och krigsaktioner. NGO rapporter påvisar att kränkning av mänskliga rättigheter sker inom en krigssituation men detta anser Claridge inte ska ses som terrorism utan som krigsförbrytelser och han hänvisar till Genève Konventionerna.

²⁷ Coady skriver att man inte ska se terrorister utifrån ett speciellt religiöst eller ideologiskt perspektiv utan från ett politiskt perspektiv där man använder sig av en viss omoralisk metod och taktik (2008, s.156). Möjligtvis behöver inte terrorism vara kopplat till politik utan precis som Coady understryker är terrorism en form av taktik och metod som också kan användas av aktörer utanför den politiska arenan men oftast sker det dock ur ett politiskt perspektiv.

2.3.2 Stat och 'The Public Sphere'

Innan jag utvecklar en modell gällande statsterrorism följer en kort förklaring vad som menas med begreppen stat och 'the public sphere' i denna kontext.

Staten fyller någon slags funktion ur den politiska, sociala och ekonomiska aspekten. I en demokratisk stat består maktdelningen av flera institutioner, ett politiskt system, ett rättsligt system och en dömande system, som ska bevara ordningen i samhället, skydda sina invånare samt motverka förtryck. Staten kan också bestå av en administrativ anordning där just administrationen fyller en viktig funktion, bland annat genom att kontrollera och upprätthålla det politiska och rättsliga systemet²⁸. Det civila samhället har en viktig roll att spela här, det står i interaktion med staten och representerar den civila befolkningen. Samspelet mellan staten och det civila samhället skapar och nyskapar statens funktion, kapacitet och eventuella autonomi.

Med det civila samhället kan man referera till 'the public sphere'²⁹ som är viktigt ur ett större demokratiskt perspektiv men också till det pluralistiska civila samhället som är avgörande för delar av civila befolkningen. Inom the public sphere återfinns utvecklingen av delade intressen och grupper i samhället³⁰ och kan ses som en arena där diskussioner och resonemang tar plats men också samarbeten mellan grupper och institutioner³¹ (Edwards, 2004, s.55). Edwards betonar att i the public sphere diskuterar man stora generella intressen, t. ex klimatförändringar och globalisering men också terrorism och bekämpningen av terrorism (2004, s.55f).

För att ett civilt samhälle ska vara demokratiskt och ha betydelse på ett brett spektrum måste det vara pluralistiskt och public sphere är en del utav detta och har störst påverkan på staten och vice versa. Det civila samhället har en viktig offentlig och politisk roll utanför staten och här återfinns diskussioner och debatter från många olika grupper och NGOs. Man förmedlar också mellan staten och den privata befolkningen och deras påverkan beror på utbredningen av deras självständighet från staten och marknaden "as measured by resource flows, decision-making structures, and organizational goals"(Brysk, 2000, s.153). Det är också grupper inom det pluralistiska civila samhället som staten mest troligt utsätter för kränkning av mänskliga

²⁸ Bland annat är detta ett system som existerar i USA.

²⁹ Hämtat från Edwards bok, 2004, *Civil Society*.

³⁰ Bland annat stora NGOs och religiösa grupper.

³¹ The public sphere är "a non-legislative, extra-judicial, public space in which societal differences, social problems, public policy, government action and matters of community and cultural identity are developed and debated" (Edwards, 2004, s.55).

rättigheter. Samtidigt som det dock är just the public sphere som måste försöka omforma samhällsordningen då statlig dominans sker.

En stat fyller en politisk, social och ekonomisk funktion, och för att motverka statligt förtryck och uppnå full demokrati måste den verkställande, lagstiftande och dömande makten vara delad, och den medborgerliga public sphere är en viktig grundsten i staten för att kunna uppnå demokrati då diskussioner och samarbete bör ske mellan dessa två grupper.

2.4 Fördjupning II: Utveckling av en modell av statsterrorism

2.4.1 Statsterrorism

Begreppet statsterrorism har inte alls fått samma oförenliga diskussion som terrorism, istället är det svårt att finna några definitioner om statsterrorism och det finns inte mycket material kring ämnet (Sproat, 1997, s.117). Detta är något förbryllande då terrorism ursprungligen kommer ifrån statlig terror ”terrorism has its earliest roots in the deployment of violence by states to terrify and intimidate civilian populations” (Jackson, 2008, s.377). Dock är det intressant att undersöka varför statsterrorism inte diskuteras i någon större utsträckning och på så sätt också betona problematiken³². Jackson skriver att detta beror bland annat på att akademiker inom disciplinerna internationella relationer och politisk forskning som vanligtvis har en stor kunskap om terrorism inte väljer att forska om statsterrorism utan det är istället akademiker ifrån disciplinerna antropologi, sociologi och kriminologi som gör detta (2008, s.380). Jackson fortsätter att betona att dessa akademiker inte är erkända som terrorism experter och därför får de inte någon större plats i media eller i litteratur. Detta är något som också Blakeley understryker men hon betonar ytterligare två anledningar till att statsterrorism utelämnas i terrorismforskning ”it is related to methods deployed by orthodox terrorism scholars and the second relates to their institutional affiliations” (2007, s. 229).

Istället för att utmana statliga institutioner och maktrelationer försöker akademiker konstruera en teori om hur man kan bekämpa terrorism inom dessa ramar. Detta är problematiskt för att staters terroraktioner inte ifrågasätts utan man applicerar problemlösnings teorier vilket den kritiska forskaren Cox förklarar som att man ”takes the world as it finds it, with the prevailing social and power relationships and the institutions into which they are organised, as given framework for action” (citerat ur Blakeley, 2007, s.229).

³² I flera fall begränsas terrorism bara till icke-statlig terrorism. Efter att ha läst flera definitioner av terrorism var det ett mycket fåtal som även sträckte sig till statsterrorism. Bland annat har Terrorism Reserch Center, <http://www.terrorism.com/>, som är ett stort forskningcenter inte lämnat någon diskussion alls åt statsterrorism.

Blakeley fortsätter att betona att terrorismforskare ofta styrs av ett neo-realist perspektiv vars acceptans gällande västerländska staters säkerhets- och utrikespolitik är mycket stort. När dessa stater använder våld mot befolkning så betvivlas oftast inte detta utan istället antar forskare och debattörer att detta är en respons mot möjliga hot eller för att skydda människor (Blakeley, 2007, s. 229). Detta leder också till att det civila public sphere inte får tillgång till en bred forskning kring terrorism utan endast till ett begränsat perspektiv. Statsterrorism får ett litet utrymme i debatter och ofta koncentreras argumentationen till icke- statlig terrorism.

2.4.2 Definition av Statsterrorism

Terrorism experten Alex Schmid har definierat statsterrorism enligt följande

“State terrorism can be seen as a method of rule whereby some groups of people are victimized with great brutality, and more or less arbitrarily by the state or state supported actors, so that others who have reason to identify with those murdered, will despair, obey or comply. Its main instruments are summary arrests and incarceration without trial, torture, political murder, disappearances, and concentration camps” (1991, s.31).

Staten eller som kanske är mer vanligt, aktörer från staten såsom militärer eller poliser, utför systematiskt våld mot grupper av människor i det civila samhället eller mot en grupp som sedan en större grupp befolkning identifierar sig med. McCulloch skriver att ”through the military and police, states have enormous capacity to coerce citizens and inflict violence” (2010, s.196). Det kan dock vara problematiskt att igenkänna om staten verkligen är skyldig till terrormetoder om militär eller polis utför aktioner, för staten kan inte alltid ses som ett homogent objekt. Detta kan dock analyseras genom att undersöka statens reaktion efter att polis eller militär utfört en terrormetod, för om staten inte ursäktar eller ställer aktören inför rätta, eller offret inte får upprättelse kan man argumentera att ”the state was complicit” (Blakeley, 2009, s.37).

Icke- statlig terrorism och statsterrorism har samma psykologiska effekt, nämligen att sprida rädsla, och använder liknande metoder för att nå denna effekt bara att taktiken skiljer. Icke- statlig terrorism använder sig av bland annat utplacerade bomber och kidnappningar medan statsterrorism använder sig av våld i hemmet eller i lokaler, rättslösa straff, då bland annat i militärtribunaler, försvinnanden och beskjutningar. Tortyr är en metod som kan användas av båda aktörerna och den skapar inte bara rädsla hos den som blir torterad utan även hos den grupp som den torterade tillhör. De metoder som stater använder sig av för att utföra terrorism är extrema aktioner men i praktiken är det ganska svårt att avgöra om en stat utför terror mot

sin befolkning eller inte och en viss problematik finns gällande staters legitimitet. Som Gibbs påpekar kan inte alla legala straff utförda av staten kvalificeras som terrorism eftersom de har en skyldighet att skydda befolkning men svårt att urskilja är de legala straff av staten som egentligen illegala och detta måste försökas analyseras vidare (1989, s.332). Om statsterrorism sker försöker stater oftast formellt legalisera sina terrorattacker och ageranden som utåt sett verkar vara ganska oskyldiga men kan ha en förödande effekt på delar av befolkningen.

Det är därför inte helt enkelt att påpeka att en stat utför terror, det gäller att analysera flera faktorer; rapporter, klagomål, vittnen och även lagar. Claridge föreslår tre faktorer man kan granska om man ska analysera ifall statsterrorism förekommer eller inte (1996, s.51). För det första kan antalet drabbade i sig själv ge en indikation på hur omstörtande staten eller dess gärningsmän är. Det andra är att vissa våldstaktiker utförda av staten är exceptionellt passande för terrorisering, såsom allmän beskjutning av någon. Andra exempel är när poliser besöker folk i hemmen och utför våld eller när någon utsätts för tortyr. En tredje faktor man kan granska är förstahands bevis, ett vittne, som kan skildra om en policy av terrorism förekommer i staten; till vilken grad terror har förekommit bland befolkningen och vilka metoder som tillämpats.

En sista karaktär av statsterrorism som kan vara viktig att betona är att det finns två olika former, nämligen begränsad statsterrorism och generell eller ”wholesale” statsterrorism (Blakeley, 2009, s. 45). Begränsad statsterrorism involverar våld utfört av staten, såsom tortyr, försvinnanden eller allmänna beskjutningar, för att inbringa rädsla på en speciell grupp i samhället snarare än hela befolkningen medan en generell statsterrorism utför aktioner, såsom massmord, koncentrationsläger eller flygbombningar, adresserat mot en större grupp befolkning. Terrorism som belyses och analyseras i denna uppsats är främst begränsad statsterrorism.

Statsterrorism utförs oftast av statliga representanter, såsom polis eller militär, och det sker genom systematiskt våld mot grupper i det civila public sphere vilket kan bestå av försvinnanden, allmänna beskjutningar, rättslösa straff eller tortyr. Ett stort hinder i analys om huruvida en stat utför terrorism är när stater legaliserar terrormetoder och då bör flera aspekter tas i beaktande såsom antalet drabbade, typ av våld och vittnen.

2.4.3 Faktorer bakom terrorism

Terrorister, både statliga och icke- statliga aktörer, söker ett mål som de anser endast är möjligt att uppfylla genom att använda terrorism (Gibbs, 1989: Schmid 1991: Claridge, 1996). Detta mål kan variera avsevärt mellan terrorister världen över och därför kan man inte begränsa terrorism bara till en sorts grupp, stat, kultur eller politik och målet bakom en terroristaktion bör analyseras från fall till fall.

En annan faktor som är viktigt att belysa och som kan vara en grundläggande orsak till varför stater använder terror på sin befolkning är dominans (McCamant, 1991, s.43ff). Dominans sker på flera plan, personligt, religiöst, lokalt, nationellt och internationellt och också mellan dessa plan. Dominans, sett utifrån det sociala förhållandet, refererar både till användandet av makt av någon för att kontrollera en annan och också strukturen av kontroll som förekommer under en viss period ”det är ett vertikalt förhållande mellan personer av olika makt” (McCamant, 1991, s.43). Just kontroll är ett begrepp som faller inom dominans och om stater utför terror på sin befolkning är det troligen för att de vill kontrollera delar av befolkningen eller hela befolkningen (Gibbs, 1989, s.336ff). Det handlar inte bara om vad de faktiskt kontrollerar utan vad de försöker att kontrollera, och rädsla ett effektivt vapen i denna grundläggande faktor, man tror att man ska bli utsatt för terror och på så blir man kontrollerad.

Gibbs betonar att något som skiljer statsterrorism och icke- statlig terrorism åt är den verkliga kontrollen och inte bara den psykologiska (1989, s.339). Icke-statliga terrorister behöver nästan alltid gömma sig medan terrorism utförd av stater inte behöver göra detsamma för att de kontrollerar olika bevakningsombud såsom poliser och militär och dessa kan röra sig fritt inom det statliga territoriet.

En ytterligare faktor varför stater kan använda sig av terror är när de känner sig hotade från en utomstående grupp. När staten känner att deras dominans och kontroll kan komma att påverkas från en annan grupp måste de använda sig av terrorism för att kunna trycka ner detta hot (Bushnell *et al*, 1991, s.10).

Så förklaringar till varför stater utför terrorism mot befolkningen kan sammanfattas som att staten söker ett specifikt mål genom makt och dominans som då oftast realiserar genom kontroll.

2.4.4 En modell

Ovan har jag analyserat och definierat statsterrorism och detta kan sammanfattas i Claridge utvecklande av en modell gällande statsterrorism som består av sju dimensioner.

1. it is systematic
 2. it is actually or potentially violent
 3. it is political³³
 4. it is committed by agents of the state, or by proxies who operate with the resources of the state
 5. it is intended to generate fear
 6. it is intended to communicate a message to a wider group than the immediate victim(s)
 7. the victims will not be armed and organized for aggression at the time of the incident³⁴
- (1996, s.52).

Claridge argumenterar att punkt 2,3,4 och 7 är vitala medan de andra dimensionerna ”of the model are dependent on being establish intent” (1996, s.53). Ingen diskussion förs om alla dimensioner måste vara uppfyllda för att en stat ska klassificeras som att utföra terrorism utan bara att det kan vara svårt att uppfylla alla förhållanden av statsterrorism (Claridge, 1996, s.59).

Som nämnt i introduktionen har denna modell ett tvådelat mål; att urskilja statligt förtryck som tar form som terror och att fungera som ett verktyg i en empirisk analys. Det första målet är nu uppfyllt medan det andra kommer att försöka uppfyllas i min fallstudie, kapitel fyra, och detta görs i hopp om att kunna uppmärksamma om statsterrorism sker i praktiken eller inte. Dock finns det hinder i applikationen av denna modell, något som Gibbs betonar, och det är när stater legaliserar sina terrormetoder (1989, s332). Därför är det viktigt att försöka överbrygga detta hinder genom att se till specifika lagar som kan ha liknande karaktärer som staters terrormetoder och som används för att kontrollera och i nästa kapitel kommer därför en analys ske kring anti- terroristlagar.

2.5 Sammanfattning

Detta kapitel har utvecklat en Kritisk Teori som ligger till grund för uppsatsen och den innehåller tre kriterier; förklarande, praktisk kunskap och normativt. Det första kriteriet i teorin har belysts, medan det andra ligger till grund för följande kapitel och normativt följer som en tråd genom hela uppsatsen. Förklarande av olika begrepp och karakteristiska drag gällande terrorism och så kallad statsterrorism har understrukits. Terrorism är en strategisk våldsmetod bestående av olika aktioner och kränker mänskliga rättigheter, främst genom

³³ I denna dimension kan man analysera målet bakom statsterrorism.

³⁴ Jag tolkar det som att i dimension 7 hänvisar Claridge till våldsamma upplopp då t.ex. protestanter är beväpnade med skjutvapen.

mord, tortyr, kidnappningar, rättslösa straff och en mycket viktig taktik gällande terrorism är rädsla och den sträcker sig oftast längre än till den grupp som blivit utsatt för terroraktionen. Terrorism är inte begränsad till en ideologi eller en speciell grupp utan är en strategi som kan utföras av olika slags aktörer. Jag har påvisat att ämnet är komplext och att det inte finns någon vidare forskning om det. Oftast utgår terrorismstudier genom traditionella teorier och därför anser jag att en Kritisk Teori faller väl in som underlag i denna uppsats, då det är viktigt att ifrågasätta staters makt, dominans och kontroll. Detta kapitel har försökt påvisa att också stater kan vara en aktör som utför terrorism. En stat har alltid ett mål bakom sina terrormetoder men detta varierar från fall till fall och en grundligare analys bör göras i relation till detta. En fördjupelse har också skett gällande statsterrorism genom en modell bestående av sju dimensioner som då urskiljer statlig terror, nämligen genom att det är; systematiskt, våldsamt, politiskt, statliga agenter, rädsla, brett budskap, och de utsatta är obeväpnade samtidigt som modellen också kommer att användas i kapitel fyra och i fallstudien som ett hjälpmedel för att se om empiriska bevis kan finnas gällande statsterrorism och dess metoder.

3. Anti- terroristlagar efter 11-september attackerna 2001

3.1 Introduktion

Efter att ha förklarat och belyst vad terrorism betecknas som; en strategisk våldsmetod, och att stater skulle kunna vara en aktör som använder sig av denna metod för att kontrollera och behålla makt, kommer detta kapitel gå vidare och försöka vidga diskussionen. I föregående kapitel belystes en modell för statsterrorism samtidigt som det framgick att stater möjligtvis kan legitimera sina terrormetoder vilket då kan vara ett hinder i applikationen av modellen och givetvis i upprätthållandet av mänskliga rättigheter. Med den Kritiska Teorins andra och tredje kriterium i bakgrunden; praktisk kunskap och normativt, är syftet i detta kapitel att främst få kunskap om hur staters anti- terroristlagar skulle kunna ta form som statsterrorism om man utgår från den analys och diskussion som förts i föregående kapitel. För att pröva att binda statsterrorism i relation till staters användande av anti- terroristlagar sker detta ur perspektivet internationell rätt och mänskliga rättigheter då stater har antagit de flesta ur dessa förpliktelser. Även om stater kan ignorera eller försöka gå runt internationell rätt, precis som nationell rätt, så är det möjligt att genomlysa detta med hjälp av internationell rätt vilket detta kapitel kommer att försöka göra.

Terroristattackerna den 11 september 2001 var början på förändringar om demokrati och lagar runtom i världen och som tidigare hade fastlagts i internationell rätt. Storbritanniens tidigare premiärminister, Tony Blair, påpekade att ”let no one be in doubt, the rules of the game are changing” (Guardian, 2005). Blairs uttalande har förklarats som att vissa delar i internationell rätt ”were obstacles to necessary anti-terrorist measures” (Sands, 2006, s.276). Anti- terroristlagar skapades eller förstärktes på flera sätt, både nationellt och internationellt, för att stater skulle kunna skydda sina invånare mot terrorismens våldsmetoder men parallellt underminerar mycket av innehållet i lagarna staters respekt för mänskliga rättigheter och har kommit att bli en enorm utmaning för internationell rätt. Amnesty understryker att genom länders användande av “new laws and old-fashioned brute force, governments are sacrificing human rights on the altar of antiterrorism” (2007).

Anti- terroristlagar är inte enhetliga världen över precis som staters lagsystem är uppbyggda på olika sätt, såsom romersk rätt eller anglosaxisk rätt, och det är omöjligt i detta kapitel att detaljerat skriva hur anti-terroristlagar är utformade eftersom de skiljer sig från stat till stat. Syftet är heller inte att detaljerat undersöka om en specifik stat skulle kunna vara skyldig till att utföra så kallad statsterrorism utan istället uppmärksamma om att staters anti- terroristlagar eventuellt kan ta form som statsterrorism och på så sätt etablera en koppling mellan de båda.

Då jag utgår från internationell rätt kommer fokus att ligga på de sex fundamentala mänskliga rättigheter som stater kränker om statsterrorism skulle ta plats; rätten till liv, förbud mot tortyr, okontrollerad förvisning, rätten till rättvis rättegång, rätten till frihet och säkerhet och rätten till privatliv. Genom dessa kommer referenser ges till olika stater för att kasta ett ljus på anti-terroristlagar som använts efter terroristattacker den 11 september 2001.

Till sist i detta kapitel följer en analys gällande konceptet 'War on Terrorism' för att försöka förklara hur staters kritiska metoder i bekämpningen av terrorism har kunnat bli legitimt, vars efterföljder är stora, såsom försvårandet i att kunna fördöma stater för brott mot internationell rätt och mänskliga rättigheter men också i en analys om eventuell statsterrorism.

3.2 Anti- Terroristlagar

Då denna uppsats har som ett syfte att analysera anti-terroristlagar och hur de kan ta form av statsterrorism är det viktigt att inte försöka bli vilsen i alla internationella konventioner och resolutioner samt statliga lagar gällande bekämpningen av terrorism. För att kunna relatera anti-terroristlagar i denna kontext förklarar jag dem genom att de fungerar som staters legala instrument för att skydda befolkningen från terrorismens metoder och kunna kontrollera att staten befinner sig i säkerhet. Anti- terroristlagar är dock inte enhetliga stater emellan utan skiljer sig relativt mycket åt och en förklaring till detta, som nämnts innan, kan vara den oförenliga diskussionen kring vad terrorism är och att stater definierar terrorism på olika sätt. I en rapport från 2007, skriven på uppdrag från Storbritanniens inrikesjänt, granskas terrorism definitioner världen över och av 43 stater explicit undersökta fanns det inte en enda klar definition på vad terrorism är (Carlile, 2007, s.9-15). Redan här kan internationella aktörer och staters brott i bekämpandet av terrorism påvisas i relation till internationell rätt då denna oklarhet gällande definition går emot Principen av Legalitet³⁵. Det innebär också en stor problematik då möjligheten ges för stater att vitt tolka terrorism och på så sätt kunna inkludera eventuella grupper som motsätter sig makten, något som i teorin går emot demokrati. Det är intressant och viktigt att undersöka vissa aspekter av anti-terroristlagar då rapporter pekar på samma kränkningar av mänskliga rättigheter som när statsterrorism möjligen sker; mord, tortyr, rättslösa straff och "repressive measures have been used to stifle the voices of human rights defenders, journalists, minorities, indigenous groups and civil society" (OHCHR, 2008, s.1).

³⁵ Ett visst utförande kan endast ses som en kriminell akt om det har blivit uttryckligen definierat i tidigare lag "the definition must be sufficiently precise to avoid any arbitrary application" (OHCHR, 2008, s.39). Artikel 15 i ICCPR refererar till detta samt Artikel 11 i FN:s Deklaration om Mänskliga Rättigheter.

3.2.1 Internationella åtaganden i bekämpningen mot terrorism

Internationell rätt har funnits sedan nationalstatens skapande och bygger på det Westfaliska statssystemet från 1648 men har under 1900-talet och efter andra världskriget tagit form på riktigt (Baaz, 2009). Överenskommelser mellan stater gällande grundläggande värden och principer har formats men stater har fortfarande en stor suveränitet så om begreppet internationell rätt existerar i praktiken skulle man kunna diskutera och ifrågasätta³⁶. Det är möjligt att kritisera vissa delar i uppbyggnaden av den internationella rätten eftersom den förbjuder stater att intervensera i en annan stat även om statsterrorism skulle ske då *Lotus* principen finns, en princip som vanligtvis är känd som statssuveränitetsprincipen. Detta är en fundamental regel inom internationell rätt och bygger på att "the jurisdiction of a state within its own territory is complete and absolute" (Dixon, 2007, s.143). Som analysen nedan kommer att söka efter så är det också möjligt att kritisera uppbyggnaden av internationell rätt efter 11-september attackerna då stater tycks ha kunnat utnyttja den för bekämpningen mot terrorism och då på bekostnad av mänskliga rättigheter. Hursomhelst, även om stater ibland kringgår internationell rätt så går det genom den, i detta sammanhang, att peka på hur stater inte följer och respekterar internationella förpliktelser och värden och att metoder som används genom anti-terroristlagar tycks kunna ta form som statsterrorism.

3.2.1.1 FN

FN:s Säkerhetsråd med USA i spetsen agerade snabbt efter 11-september attackerna och genom FN Fördragets Kapitel VII³⁷ fick man stater att anta åtgärder för att bekämpa terrorism. Den 28 september antogs Resolution 1373 vilket förenar mycket av FN:s tretton Konventioner mot Terrorism, som antagits av många stater med en början redan 1966, men med större legalitet. En helt ny enhet, Counter Terrorism Committee (CTC), skapades för att kunna se över staters realisation av resolutionen. Resolution 1373 var den första i raden av resolutioner som stater började använda sig av i bekämpningen mot terrorism och som man bör vara kritisk till för den understryker hur "reaffirming the need to combat *by all means*"³⁸ in accordance with the Charter of the United Nations, threats to international peace and security caused by terrorist acts" (United Nations Security Council, 2001, s.1). Resolutionen påkallar stränga kriminella, finansiella och administrativa åtgärder mot individer och enheter som kan

³⁶Mikael Baaz (2009) betonar i artikeln *Statssuveränitet och humanitär intervention, (o)förenligt i dagens globaliserade värld* att han väljer att kalla internationell rätt, internationell rättsordning istället.

³⁷Kapitel VII innehåller; Action with Respect to Threats to Peace, Breaches of the Peace, and Acts of Aggression.

³⁸Egen kursivering.

relateras till terrorism. Samtidigt som den nästintill utesluter referenser till medlemstaters skyldigheter att respektera internationell rätt gällande mänskliga rättigheter. Detta är något som har kommit att visa sig bli förödande för en stor grupp människor, något som utvecklas nedan. Resolutionen definierar heller inte vad som menas med terrorism och målet med den kan summeras med hjälp av vad Rosand skriver ”to raise the average level of government performance against terrorism across the globe. This means upgrading the capacity of each nations’s legislation and executive machinery to fight terrorism” (2003, s.334). Detta ger stater en möjlighet till bred tolkning av resolutionen i kampen mot terrorism och främst utifrån egna statliga intressen och då på en bekostnad av bland annat frihet och rättvisa. Resolutionen har kritiserats från många håll, bland annat FN:s tidigare högsta kommissionärer för Mänskliga Rättigheter, Sérgio Viera de Mello och Mary Robinson.

Detta har lett till den något nyanserade resolutionen, Resolution 1624, med en större betoning på att stater ”bör” anta alla åtgärder för att bekämpa terrorism som överensstämmer med internationell rätt, i synnerhet ”international human rights law, refugee law and humanitarian law” (United Nations Security Council, 2005, s.1). Troligen har inte denna betoning haft någon konkret betydelse gällande staters ansvar att uppfylla Mänskliga Rättigheters Konventionerna (International Human Rights Law) och Geneva Konventionerna (Humanitarian Law) när kritiska statliga anti-terroristlagar redan tycks fått ett starkt fäste runtom i världen.

3.2.1.2 Europeiska Unionen (EU)

Även om de flesta anti-terroristlagar faller inom medlemsstaternas auktoritet har EU efter 11-september attackerna skapat ett nytt ramverk för rättsliga åtgärder gällande terrorism. Direkt efter attackerna agerade EU genom en ’EU Action Plan against Terrorism’ och ”immediately stepped up to identify and dismantle terroristnetworks in the EU” då trots att ingen klar definition på vad terrorism är erhöles (Monar, 2007, s.293)³⁹. Den 13 juni 2002 antog Europeiska Rådet ett ’Framework Decision on Combating Terrorism’⁴⁰, som följdes av ’European Security Strategy’⁴¹ den 12 december 2003 och till sist ’The European Union

³⁹ EU identifierade terrorism som ett globalt hot mot säkerhet och demokrati men förklarade inte närmare vad terrorism metoder bestod av. Det var först år 2003 som Europeiska Rådet definierade terrorism i det så kallade ’Solana Strategy’ och bland annat definierade man terrorism som ”an endanger to lives and causes a huge cost” och ”seeks to undermine the openness and tolerance of our societies” och strategin refererar till ”religious extremism” (EU, 2003).

⁴⁰ EU, 2002.

⁴¹ EU, 2003.

Counter-Terrorism Strategy'⁴² som antogs den 30 november 2005. Dessa ramverk definierade terrorism något tydligare men fortfarande framkommer inte riktigt vilka metoder som används i terrorism eller att det faktiskt handlar om en strategi, obunden till speciella aktörer.

I 'The European Union Counter-Terrorism Strategy' framkommer olika mål och åtgärder om hur man ska bekämpa terrorism och den har fyra åtaganden; Prevent, Protect, Pursue, Respond, vilka alla innehåller huvudelement och Pursue är det åtagandet som innehåller rättsliga åtaganden (EU, 2005, s.12-15). Flera legala instrument har inrättats för "enhance cross- border law enforcement capabilities within the EU" (Monar, 2007, s.304). Stater ska genom dessa instrument kunna växla information och intelligens om terrorismstänkta sinsemellan och då bland annat genom "a common security and defence policy" och "judicial authorities" som ska kunna leda till en "European Arrest Warrant" (EU, 2005, s.13). Denna befogenhet tar ingen hänsyn till statliga regler gällande häktningsorder och "the chief benefits are that extradition times are much shorter" (Beckman, 2007, s.161). Terrorismstänkta kan alltså bli utlämnade till andra stater fortare vilket kan kritiseras eftersom den misstänkte kan ha blivit tagen på ogrundade motiv men med kort tid kan detta inte bevisas och den misstänkte har ingen möjlighet att försvara sig. EU ska också kunna kartlägga terrorismstänkta genom 'Visa Information System' vars system ska ge tillgång till medlemsstaters interna auktoritet gällande säkerhet och "sharing information on *potential*⁴³ terrorists and on individual deported for terrorism- related offences" (EU, 2005, s.13). Individer, möjligen mycket utsatta på flera sätt, som fortfarande inte har blivit dömda för terrorbrott ska ändå kunna stämplas som ett hot genom hela EU. Då ska man ha i åtanke att anti-terroristlagar ser olika ut i stater och kan vara grundande på olika syften, såsom säkerhet men också möjlig diskriminering och ett visst statligt förtryck. Andra lagliga åtgärder är "an EU public prosecutions agency, an EU mechanism for freezing suspects' assets, examination of immigration and asylum laws, and a mechanism to prosecute computer crime" (Beckman, 2007, s.161).

EU:s lagliga åtgärder gällande bekämpningen av terrorism bör ifrågasättas eftersom "anti-terrorism measures can have a significant negative impact on civil liberties and human rights" och när rättsliga ramverk som betonats ovan antas på en EU nivå kan detta leda till "more controversial restrictive measures at the national level" vilket analyseras i det följande (Monar, 2007, s.311).

⁴² EU, 2005.

⁴³ Egen kursivering.

3.2.2 Nationella åtaganden i bekämpningen mot terrorism

I linje med FN:s och EU:s åtgärder för att bekämpa terrorism efter 11-september attackerna införde eller förstärkte stater världen över olika anti-terroristlagar. USA införlivade anti-terroristlagar genom 'The PATRIOT ACT' och 'Homeland Security Legislation', Japan genom 'Anti-Terrorism Special Measures Law' och Storbritannien förstärkte sina genom 'UK Anti-Terrorism Act of 2000', likaså Ryssland genom 'Russian Federal Federation Law No 130-FZ' och Spanien, Tyskland och Israel är andra exempel på stater som förstärkte sina redan tidigare antagna anti-terroristlagar (HRW, 2003: Haubrich, 2003: Beckman, 2007).

Flera NGOs, såsom HRW, FIDH och Reporters Without Frontiers, har skapat en "name-and-shame" lista i samband med staters utövande av anti-terroristlagar och mänskliga rättigheter (Haubrich, 2003, s.7). På toppen hamnar USA, Storbritannien, Kanada, Frankrike och Tyskland i respektive ordning, vilket uttryckligen pekar på att erkända demokratiska stater tycks ha övergett balansen mellan säkerhet och fundamentala rättigheter i bekämpningen mot terrorism. I inledningen betonade jag några av de kanske mest fundamentala mänskliga rättigheter som statsterrorism kan bryta mot om det sker och jag kommer nu betona samma mänskliga rättigheter i detta avsnitt men utifrån staters användande av anti-terroristlagar och på så sätt se hur anti-terroristlagar kan ta form av statsterrorism.

3.2.2.1 Rätten till Liv: Artikel 6⁴⁴

Denna artikel är enligt internationell rätt absolut men i relation till en analys av statsterrorism kränks rättigheten upprepat. I Australiens 'Anti-Terrorism Act 2005' finns det en "Shoot to Kill" klausul, adekvat med Australiens 'Criminal Act 1995', vilket innebär att polisen kan använda dödligt våld mot möjliga terrorister om de upplever att de är ett hot mot statens säkerhet och medborgarnas liv⁴⁵. OHCHR understryker hur det är gagnslöst att använda sig av en sådan lag i bekämpningen av terrorism och poängterar hur det är en enorm utmaning för internationell rätt "it poses a deep and enduring threat to human-rights based law enforcement approaches" (2008, s.30-31).

Även Storbritannien har en "Shoot to Kill" klausul i Anti-Terrorism Act of 2000 vilket ledde till att en oskyldig brasiliansk man blev dödad av poliser i London år 2005 och efter händelsen varnade polischefer i landet att "more innocent people could be killed in the fight against terrorism" (BBC, 2005).

⁴⁴ FN:s ICCPR.

⁴⁵ Under Schema 4: Del 1- Australia: Anti-Terrorism Act (No.2) 2005, s.13.

Indien antog den 16 oktober 2001 'Prevention of Terrorism' vilket har en bred definition av terrorism och begreppet "includes violence or disruption of essential services carried out with intent to threaten the unity and integrity of India or to strike terror in any part of the people" och under denna har staten infört dödsstraff för terroristaktioner (Hibbitts, 2003: Majumder, 2005). Senast den 6 maj 2010 blev en pakistansk man dömd till döden för terroristaktionerna utförda i Mumbai år 2008.

Den filippinska 'Anti-Terrorism Bill 2005' och Etiopiens utkast till 'Anti-Terrorism Law' tillåter dödsstraff på personer dömda för terroristaktioner, trots diffus definition av terrorism.

Colombia antog år 2002 'Decree 2002', en lag som täcker terrorhot och under denna visar rapporter på hur statens paramilitär dödat flera terrormisstänkta (Lawyers Committee for Human Rights, 2003, s.24-34).

Under denna titel är det givetvis viktigt att betona användandet av vapen mot alla de som dött i Afghanistan, de flesta civila och oskyldiga till brott, och andra delar i världen i kampen mot terrorism, under både USA:s The PATRIOT ACT och FN:s olika resolutioner. Även om det är viktigt att stater skyddar sina invånare är inte "the power of the State unlimited, nor may the State resort to any means to attain its ends" (Inter-amerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter, citerat ur FIDH, 2005, s.24).

3.2.2.2 Förbud mot Tortyr: Artikel 7⁴⁶

Tortyr är en effektiv metod i staters användande av terror och under denna titel kan listan tyvärr göras lång på stater som legitimt tillåtit tortyr efter 11-september attackerna. Detta kan således vara ett verkligt bevis på hur de globala reglerna har förändrats (Blakeley, 2009, s.33). FN:s Kommitté mot Tortyr riktar kritik mot Spanien då tortyr har skett lagligt genom att använda "incommunicado detention" som tillhandahålls i deras anti-terroristlag (United Nations Committee against Torture, 2009). Intressant att betona gällande Spanien är vad som står under deras artikel 55 i konstitutionen som relaterar till terrorism "Article 55 of the constitution provides for a process whereby fundamental rights and civil liberties may be suspended during a state of emergency, and also in terrorism cases" (Beckman, 2007, s.113-114). I internationell, regional och sedvanlig rätt har man naturligt slagit fast att vissa rättigheter är så ingående att något upphävande från dessa *aldrig* är tillåtet, inte ens då en stat är i "emergency threatening the life of a nation"⁴⁷ (FIDH, 2005, s17). Kina, Ryssland och

⁴⁶ FN:s ICCPR.

⁴⁷ Ur Europeiska Konventionen om Mänskliga Rättigheter är dessa Artikel 6 -7-8-11-15-16- och 18, vilket är samma rättigheter i andra internationella konventioner men med andra artikelnummer.

Storbritannien är ytterligare stater som använt tortyr i bekämpningen mot terrorism (HRW, 2003: Cohen och Corado, 2005). I Uzbekistan har över 200 terrorismisstänkta blivit torterade sedan 11-september attackerna varav 5 har dött (HRW, 2003, s.24).

USA är kanske den stat som är mest känd för att ha använt tortyr i bekämpningen mot terrorism och då legitimt under The PATRIOT ACT. Den 2 december 2002 godkände USA:s dåvarande försvarsminister, Donald Rumsfeld, ”counter resistance techniques to aid in the interrogation of detainees at Guantanamo Bay” som innefattade tre olika kategorier ”the first category the least aggressive and the third category the most aggressive” (Sands, 2009, s.4). Teknik ett innebar skrikande och list, teknik två innebar bland annat isolering upp till 30 dagar, förnedring, stresspositioner såsom att stå upp fyra timmar i sträck, falska dokument och 24-timmars förhör. Den tredje och värsta kategorin innebar ”grabbing, poking and light pushing; the use of scenarios designed to convince the detainee that death or severely painful consequences were imminent for him or his family; exposure to cold weather or water” samt ”the use of a wet towel and dripping water to induce the misperception of suffocation” (Sands, 2009, s.6). Tortyr användes eller möjligtvis används inte bara i Guantanamo lägret utan också i Abu Ghraib lägret och det är inte bara USA:s styrka som bevisligen har utfört dessa tekniker utan också brittisk styrka (Blakeley, 2009, s. 138).

3.2.2.3 Förvisning⁴⁸

Jag skildrar förvisning med ofrivilliga försvinnanden som kan vara en aktuell metod i statsterrorism eftersom stater kan beröva en terroristmisstänkts liv och frihet genom att förvisa den till en annan stat där den misstänktes liv eller risken att bli utsatt för tortyr inte kan garanteras. Sedan 11-september attackerna har stater ”reportedly extradited, expelled, deported or otherwise transferred non-nationals, some of the asylum-seekers, suspected of terrorism” och i vissa fall “it may amount to an enforced disappearance” (OHCHR, 2008, s.33-34). Sverige är en stat som gjort sig skyldig till detta genom att förvisa två egyptier december 2001 som sedan blev utsatta för tortyr i Egypten. År 2002 kidnappades och försvann tre kinesiska medborgare som var i opposition mot staten, vilket Kina förklarade sig skyldig till men betonade att det var legitimt under deras anti-terrorist lag (HRW, 2003, s.11). I Ryssland har dokumenterat 17 stycken terrorismisstänkta ”disappeared” sedan 11-september attackerna (HRW, 2003, s.19).

⁴⁸ Rättigheten att inte bli förvisad återfinns främst under FN:s Konvention och Protokoll relaterat till Status av Flykting.

3.2.2.4 Rätten till Rättvis Rättegång: Artikel 14⁴⁹

Att kunna garantera en rättsprocess, även för individer som blivit misstänkta för terrorist brott, är centralt för att kunna garantera att bekämpningen mot terrorism följer internationell rätt, samtidigt som en stat respekterar Rule of Law- rättstatsuppbyggande. Under Latinamerikas våg av diktaturer och statliga terror under 1970- och -80 talen kränkte många stater denna mänskliga rättighet genom att bland annat använda militär tribunaler i olika brottsmål (McSherry, 2002, s.48). Det är mycket tveksamt om rättsprocesser i militärtribunaler lever upp till Rule of Law och att pröva en terroristmisstänkt i denna sorts tribunal eller annan special domstol kan ha negativa effekter på rätten till rättvis rättegång (OHCHR, 2008, s.39).

I bekämpningen mot terrorism har Egypten har en nödlag 'Emergency Law No. 162 of 1958' som staten använder för att kunna arresterar individer utan rättegång under långvarig tid, hänvisa civila till militär- eller exceptionella statsdomstolar, samtidigt som man förbjuder protester, demonstrationer och strejker med hjälp av denna nödlag (HRW, 2003, s.12). Sedan 11-september attackerna har Egypten arresterat flera hundratals individer, misstänkta för att vara i opposition mot staten; medlemmar i det Muslimska Broderskapet, läkare, lärare och andra yrkesarbetare, och hänvisat dem till militärdomstolar "whose procedures do not meet international fair trial standards" (HRW, 2003, s.12). Premiärminister Atif Ubyad har rättfärdigat detta genom 'War on Terrorism' och poängterat att andra stater, såsom USA och europeiska stater, också har antagit säkerhetslagar och på så sätt är Egyptens position legitim enligt Ubyad.

Georgien har enligt vissa källor blivit sponsrat av USA i kampen mot terrorism och den 4 oktober 2002, utvisade Georgien fem tjetjener till Ryssland utan någon rättegång och hänvisade till anti-terroristlagar och den dåvarande presidenten betonade att "International Human Rights commitment might become pale in comparison with the importance of the anti-terrorist campaign" (HRW, 2003, s.13).

Efter 11-september attackerna har Storbritannien av sagt sitt ansvar mot Artikel 5 - Rätten till Rättvis Rättegång- ur Europeiska Konvention för Mänskliga Rättigheter och staten har argumenterat att det globala hotet gällande terrorism utgör ett hot mot allmän säkerhet som "threatened the life of the nation", trots att den brittiska inrikesministern 2001 klart betonade att det inte fanns några terrorhot mot Storbritannien (HRW, 2003, s.21). Staten har också bestämt att terrormisstänkta måste bevisa att de är oskyldiga framför lagen vilket går tvärt emot sedvanlig rätt då en misstänkt alltid är oskyldig till motsatsen kan bevisas.

⁴⁹ FN:s ICCPR.

3.2.2.5 Rätten till Frihet och Säkerhet: Artikel 9⁵⁰

Som betonat i kapitel två kan en viktig metod i statsterrorism vara att skapa rädsla bland de man utsätter för terror och den grupp som identifierar sig med de utsatta. När det gäller metoder i bekämpningen mot terrorism har de flesta stater, i deras anti-terroristlagar, infört kränkningar mot rätten till frihet och säkerhet på flera sätt vilket också kan leda till en stor rädsla, både mot terrormisstänkta men också mot andra delar av befolkningen. Bara i Irak år 2007 satt över 60 000, varav 620 barn, i häkte legitimt under FN:s Resolution 1546, och de var ”held indefinitely with little or no access to legal representatives or their families” och de flesta hade inte fått någon information om varför de var arresterade (Blakeley, 2009, s.141). Det finns ingen siffra på hur många terrormisstänkta som sitter i arrest i andra delar av världen efter 11-september attackerna. Hursomhelst, i Storbritannien har 300 blivit gripna och suttit i häkte, i USA är antalet närmare 1 200, 50 stycken har häktats i Spanien, i Ryssland flera tusen, 30 terrormisstänkta i Indonesien, och under Indiens Prevention of Terrorism Act satt år 2003 över 200 människor i arrest, bland annat en 12-årig pojke och en 80-årig man (HRW, 2003).

3.2.2.6 Rätten till Privatliv: Artikel 17⁵¹

För att stater ska kunna skydda en befolkning måste polis vid vissa tillfällen inskränka i folks privatliv, familj eller hem men i bekämpningen mot terrorism har detta förändrats markant. Balansen mellan människors privatliv och statens säkerhet har lett till ny lagstiftning i de flesta anti-terroristlagar världen över som minskar skyddet för en persons privatliv, utan att öka skyddet för missbruk av denna nya lagstiftning. Detta kan då eventuellt liknas vid statsterrorismens metod av att inneha makt och kontroll över en befolkning på ett förtryckande sätt.

Frankrike antog 2005 ’Anti-Terrorism Law’ och under flera artiklar⁵² godkänns identitetsundersökningar och väsk- och kroppsökning såsom vid flygplatser, stadions, allmänna platser. Det är inte bara poliser som får genomföra undersökningar utan också säkerhetspersonal, och även bilar kan stoppas (Haubrich, 2003, s.13). Privat egendom, såsom hus, kan genomsökas utan ägarens tillåtelse och flera kameror har satts upp vid olika platser, bland annat vid moskéer, industrier och allmänna platser och mobil- och Internet företag begärs att hålla registrering av kunders förbindelser under ett år. I Storbritannien finns

⁵⁰ FN:s ICCPR.

⁵¹ FN:s ICCPR.

⁵² Artikel: 25:48:50:52 och 63.

liknande lagstiftning, och under Artikel 94 i statens Terrorism Act tillåts polis att begära en person att ta av sig plagg som kan skymma dess identitet och detta för att "prevent or control the commission of *any* criminal offence, no matter how minor" (Haubrich, 2003, s.13). I Tyskland verkar anti-terroristlagen i vissa fall användas för att neka visum- och/eller asylumsökande som anhåller om tillträde in i landet, inte bara om den sökande misstänkts för att vara en terrorist eller vara medlem i en terrorgrupp, men också om "he or she publicity threatens with the use of violence" (Haubrich, 2003, s.15).

Från analysen ovan genom internationell rätt framkommer det att staters anti-terroristlagar skulle kunna relateras och möjligen ta form som statsterrorism. Lagarna verkar användas för att kontrollera befolkningen i syfte av att kunna skydda statens egna intressen samtidigt som flera fundamentala rättigheter kränks; rätten till liv, förbud mot tortyr, rätten till rättvis rättegång, rätten till frihet och säkerhet, förvisning och rätten till privatliv. Detta är viktigt att identifiera och ha kunskap om i vidare diskussion för inte undgå att statsterrorism kan ta plats även om en stat uttrycker sig för att ha legitima lagar. Viktigt dock att argumentera är att många stater världen över vanligtvis inte gör sig skyldig till att kränka samtliga mänskliga rättigheter i bekämpandet av terrorism eller för att helt kontrollera en befolkning. Mitt mål i detta kapitel har heller inte varit att peka på att en specifik stat använder sig av en möjlig form av statsterrorism.

Det har emellertid uppstått flera problematiska aspekter gällande denna analys av anti-terroristlagar, kopplingen till statsterrorism och internationell rätt som kan vara värt att betona kort och ifrågasätta. Det ena är att demokratiska stater tycks stå över internationell rätt och använder liknande metoder som kan användas i statsterrorism; kontroll och extrem kränkning, där rättvisa och frihet länge har varit grundläggande värden, värden som skiljt demokratiska stater från diktaturstater. En annan aspekt är att demokratiska staters gemensamma värden och principer gällande mänskliga rättigheter, som funnits fastlagda i internationell rätt under mycket lång tid, tycks ha tagit ett steg åt sidan för andra värden och metoder som då består av statlig säkerhet, makt och kontroll. De sistnämnda värdena är dock egentligen inte nya i internationell rätt eftersom de är en del av statssuveräniteten men det blir nu mer uppenbart att *Lotus* principen är problematiskt i förhållande till förverkligandet av mänskliga rättigheter. Detta då internationella aktörer inte kan ingripa vid eventuell statsterrorism vilket medföljer att statliga kränkningar mot en befolkning kan fortgå. En sista aspekt är att statsterrorism, om man analyserar ett fall mer ingående, kan eventuellt ske lagligt med hjälp av anti-terroristlagar vilket försvårar en analys av statsterrorism samtidigt som det försvagar det rättsliga systemet.

Dessa problematiska perspektiv och förändrad syn kring säkerhet och mänskliga rättigheter verkar ha varit möjliga att genomföra i samhällsordningen genom staters reaktion på 11-september attackerna 2001, då användandet av en speciell diskurs har tagit plats vilket förklaras närmare nedan.

3.3 Terrorismdiskursen efter den 11 september: 'War on Terrorism'

Fullinwider beskriver att diskursen gällande bekämpningen av terrorism efter 11-september attackerna är specifik då den har ett politiskt mål och den används som ett utövande av makt (2003, s.21). Detta är något vissa terrorismexperter också argumenterar och Jackson betonar följande

”the language of the ‘war on terrorism’ is a deliberately and meticulously composed set of words, assumptions, metaphors, grammatical forms, myths and knowledge- it is a carefully constructed *discourse*- that is designed to achieve a number of key political goals: to normalise and legitimise the current counter-terrorist approach- to empower the authorities and shield them from criticism: to discipline domestic society by marginalising dissent or protest” (2005, s.2)

Diskursen gällande bekämpning av terrorism har lett till en ny och accepterad realitet i vilket utövandet av statligt våld verkar normalt och ”since September 11 a large majority of the American public has favored military action even if it means the killing of civilians” vilket också tycks sträcka sig till andra delar av världen (Lichtenberg, 2003, s.15). USA: s diskurs gällande 'War on Terrorism' kan analyseras genom två specifika verktyg som då använts för att kunna realisera kriget och statligt våld; det första är genom media och det andra är genom the public sphere.

Jackson understryker att modern politik är extremt känslig för användandet av media och politiker är mycket försiktiga med hur man formulerar allmänt språk, exakt rätt budskap måste förmedlas (2005, s.26). Ett speciellt politiskt budskap förmedlades i media efter 11-september attackerna just för att försöka kunna legitimera statligt våld. 'Good- versus- Evil' formades i media, USA och andra demokratiska stater var goda medan totalitära stater som Afghanistan och Irak var onda. USA:s tidigare president, Bush, uttryckte efter terrorattentaten ”You're either with us or against us in the fight against terror” (Coady, 2008, s.155). Media skapade också två olika identiteter; “the good guys” och “the bad guys”, terrorister ”are endlessly demonised and vilified as being evil, barbaric and inhuman” medan “America and its coalition partners are described as heroic, decent and peaceful- the defenders of freedom and democracy” (Jackson, 2005, s.59). Detta har givetvis haft en effekt på hur the public

sphere världen över betraktar terrorister och terrormisstänkta, de ses ofta som 'onda' och ett hot mot västvärldens demokrati och frihet, och som inte behöver behandlas med samma respekt som 'goda' människor.

Det andra verktyget som har använts för att legitimera statligt våld i bekämpningen av terrorism är direkt påverkan av the public sphere "administration officials deliberately deployed language to try to persuade the American people of the logic, reason and rightness of their decision" (Jackson, 2005, s.27). USA, och flera andra stater, har målat upp terrorism som det nya hotet mot mänskligheten och freden. För att inte staten och människorna ska utsättas för risk måste detta hot bekämpas med alla slags medel. Detta har lett till ett nyskapande av de anti-terroristlagar som nämnts ovan, som kränker fundamentala rättigheter, men det har varit möjligt att genomföra eftersom terrorister då ses som ett stort hot mot the public sphere, demokrati och staters säkerhet. McCulloch betonar dock att gränsen mellan nationen och den globala säkerheten, inrikes och avlägsna fängelser där tortyr sker "are rendered porous as state terror and terrorism and circulate between spaces of violence incarceration" (2010, s.208).

3.4 Den legala aspekten av diskursen 'War on Terrorism'

USA: s förklarande av ett krig mot terrorismen, istället för ett bekämpande av en kriminell metod som det egentligen borde betraktas som, har en viktig betydelse för "the model of war offers much freer rein than that of law" (Luban, 2003, s.51). I krig kan stater utöva våld i en större utsträckning och mot en bredare grupp och färre bevis behövs för att kunna attackera någon. I krig är det också tillåtet att attackera någon som kan komma att skada motståndaren och inte bara dem som har skadat motståndaren. Så för att stater ska kunna använda våld legitimt är fördelarna stora med att förklara ett krig mot terrorismen istället för att bekämpa terrorismen som en kriminell metod. Det finns också nackdelar med att applicera en krigsmodell då det bland annat är det legitimt för fienden att attackera tillbaka och fienden har också rättsligt skydd vilket står i humanitär lag, närmare bestämt i den tredje Geneva konventionen. För att komma undan detta verkar USA ha klippt och klistrat mellan modellen för krig och det kriminella rättsväsendet så terrorism är inte bara en militär angelägenhet utan också en kriminell aktivitet och konspiration för "in the law model, criminals don't get to shoot back, and their acts of violence subject them to legitimate punishment" (Luban, 2003, s.52). Detta leder till att terrorister och terrormisstänkta inte kan skydda sig mot attacker och framförallt har de inga rättigheter. Detta medför givetvis en viss problematik sett utifrån ett

mänskliga rättigheters perspektiv, för oavsett vilken våldsaktion en person än har gjort ska man vara berättigad vissa grundläggande rättigheter.

Anti-terroristlagarna som implementerats världen över är således ett resultat av 'War on Terrorism' och därför har grova kränkningar mot människan såsom tortyr, inskränkning på privatliv, begränsad frihet och säkerhet kunnat bli legitimt. Det finns en risk för att dessa kränkningar kan fortgå så länge kriget mot terrorismen existerar och det är svårt att se ett slut på detta krig eftersom det inte är en stat man krigar mot utan mot terrorister världen över. Så länge stater pekar ut terrormisstänkta kan man fortsätta applicera 'War on Terrorism' och använda dess legitima och juridiska fördelar för staten fast flera ur the public sphere, såsom forskare och rättighetsorganisationer, nu verkligen pekar på att detta är oacceptabelt (FIDH, 2005, s.42).

3.5 Sammanfattning

Med den Kritiska Teorins andra kriterium i bakgrunden; praktisk kunskap, men även det tredje kriteriet, normativt, har detta kapitel haft som mål att uppmärksamma och kritisera anti-terroristlagar och analysera huruvida de skulle kunna ta form av statsterrorism. Detta har gjorts genom internationell rätt och då genom att grundligt belysa sex olika mänskliga rättigheter som kränks då statsterrorism kan ta plats. Analysen visar att efter 11-september attackerna verkar samma kränkningar av mänskliga rättigheter men genom anti-terroristlagar. Ett perspektiv på hur detta kan ha varit möjligt är genom den speciella diskursen 'War on Terrorism' och utöver den utmaning som redan finns för internationell rätt, i och med staters suveränitet, förstärks detta ytterligare genom bekämpningen av terrorism.

Det kan också bli svårare att effektivt framhålla att statsterrorism kan ske då stater legaliserar terrormetoder och anti-terroristlagar är därför en aspekt som inte går att bortse från när man applicerar en modell av statsterrorism för precis som Claridge framhäver kan detta vara "serious obstacle to the succesful operation of a model for state terrorism" (1996, s.51).

4. Empirisk prövning av Statsterrorism- Fallet Chile och ursprungsbefolkning Mapuche

4.1 Introduktion

I det andra och tredje kapitlet har jag teoretiskt, med den Kritiska Teorin i grunden, uppmärksammat och diskuterat terrorism och att stater skulle kunna vara en aktör av denna strategi och då i form av så kallad statsterrorism. Även om det är kontroversiellt och diskussionen kring statsterrorism förnekas på flera samhällseliga plan har uppsatsen försökt påvisa hur terrorismens politiskt strategiska våldsmetoder kan sträcka sig längre än endast till icke-statliga aktörer. Dess syfte att skapa rädsla och kontroll kan också inkludera stater och möjligtvis då även genom legitima anti-terroristlagar. Problematiskt är att avgränsa när statliga våldsmetoder möjligtvis börjar ta form av statsterrorism i praktiken och därför kan den modell av statsterrorism som utvecklats i kapitel två och dess sju innehållande dimensioner fungera som ett analysverktyg i undersökandet av eventuell statsterrorism, vilket sker i detta kapitel.

Den Kritiska Teorin återspeglas ytterligare och främst i form av det tredje kriteriet normativt eftersom, som betonats i kapitel två, ett av dess mål är att utmana ”the legitimacy of violent (counter) terrorism, repression, human rights violation, structural violations, and the like” (Toros och Gunning, 2009, s.101). Empiriska bevis söks strategiskt i detta kapitel för att se om modellen kan uppfyllas och för att undersöka om statlig terror sker. Samtidigt återknyts diskussionen från kapitel tre och anti-terroristlagar uppmärksammas för att försöka undvika att bli ett legitimt hinder i analysen och eventuellt se om de används som ett verktyg i utförandet av statsterrorism.

Fallstudien består av staten Chile, en stat som idag inte betraktas använda politisk terror mot sin befolkning, och ursprungsbefolkning Mapuche som enligt källor är en utsatt grupp i staten Chile ur flera perspektiv. De lever mycket fattigt och under den nationella levnadsstandarden och deras mänskliga rättigheter kränks, såsom rätten till land och kultur (Stavenhagen, 2003, s.8). Som belyst i kapitel tre kan stater legitimt använda anti-terroristlagar som ett verktyg för att kontrollera befolkningen och då på ett kritiskt sätt eftersom flera mänskliga rättigheter kränks och rapporter visar att detta även sker i Chile, något som kommer att belysas nedan (Stavenhagen, 2003: HRW, 2004: FIDH, 2006).

Jag börjar detta kapitel med att kort beskriva staten Chile och hur de utåt sett betraktas som en full demokrati och inte en stat som använder sig av politiskt våld mot delar av befolkningen. Detta görs bland annat genom att betona en tabell från *Political Terror Scale*

och mätningar från Svenska Utrikesdepartementet (UD). Därefter följer en kort bakgrund och undersökning på konflikten mellan Chile och Mapuche där jag uppmärksammar att demokratiseringsprocessen inte tycks ha sträckt sig till ursprungsbefolkning Mapuche då de är utsatta på flera sätt; juridiskt, politiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt.

Jag fortsätter med att understryka Chiles anti-terroristlag och undersöker hur den på ett systematiskt sätt verkar användas mot just Mapuche, kanske då för att kunna kontrollera deras protester mot att deras rättigheter inte tillgodoses. Sedan appliceras den modell av statsterrorism som utvecklats i kapitel två och Chiles anti-terroristlag finns med i bakgrunden genom undersökandet av konflikten mellan Chile och Mapuche för att inte utgöra ett legitimt hinder i en analys av möjlig statsterrorism.

Till sist följer en resultatdiskussion kring konflikten mellan Chile och Mapuche och för att se om Chile skulle kunna vara ett empiriskt exempel på den teoretiska diskussionen om statligt förtryck i form av statsterrorism.

4.2 Staten Chile ur ett demokratiskt perspektiv

Efter att ha varit kantat av våld och politisk terror under många år betonade Chiles tidigare president, Lagos, i november 2005 att ”demokratiseringsprocessen av Chile har slutförts” (FIDH, 2006, s.3). Citatet tycks stämma tämligen överens med andra utomstående källor för i *Political Terror Scales* mätningar om staters politiska våld och terror, som varje år sammanställer rapporter från Amnesty och US State Department om huruvida mänskliga rättigheter respekteras, har mätt Chile enligt följande exempel:

Chile: År	Amnesty International	US State Department
1976	4	3
1985	4	3
1992	4	3
2002	2	2
2004	1	1
2005	1	1
2006	2	1
2007	2	1
2008	2	2

Källa: Political Terror Scale, 2010

Skalan består av en fem-gradig mätning, vid 1 respekteras Rule of Law i full grad, medan 5 är negativast och terror mot befolkningen sker på ett brett spektrum av staten och dess ledare⁵³.

⁵³ Skalan är uppdelat mellan 1-5; 1: Länder respekterar Rule of Law, tortyr och politiska mord är exceptionellt. 2: En begränsad fångenskap för icke- våldslig politisk aktivitet, få av befolkningen är dock påverkade och tortyr och misshandel är exceptionellt. 3: Våld och politiska mord kan förekomma. Flera politiska fångslingar,

Genom tabellen ovan är det möjligt att avläsa hur Chile under Pinochet tiden (1973-1990) fick höga siffror av både Amnesty och US State Department och en stor del av befolkningen utsattes för politisk terror. I början på demokratiseringsprocessen skedde fortfarande våld och terror medan detta i nuvarande läge, enligt *Political Terror Scales* mätningar, har ändrats radikalt och politisk terror är exceptionellt och demokrati respekteras i staten, något som också Svenska UD argumenterar⁵⁴. UD skriver i en rapport om mänskliga rättigheter från 2007 att Chile ”är en demokrati med sinsemellan oberoende verkställande, lagstiftande och dömande makt” och det är en fungerande rättsstat (2007, s.5-6). Det är inte bara demokratin som utåt sett uppfylls väl utan också Chiles ekonomi. Svenska Ambassaden i Chile betraktar staten som att ha en ”god och sund ekonomi” (Broschek, 2009).

4.3 Konflikten mellan staten Chile och Mapuche

Även om staten Chile de senaste tretton åren ”has made significant efforts” i att inkludera Mapuche inom den ekonomiska och sociala utvecklingen så är fortfarande Mapuche en utsatt grupp i staten ur flera perspektiv (Stavenhagen, 2003, s.3). Mapuche har sedan kolonialismens tid mött flera svåra utmaningar och det tycks genom flera källor att deras situation blir allt svårare socialt, kulturellt, ekonomiskt och rättsligt (Sznajder, 1995: HRW 2004, IGWIA, 2009: Amnesty, 2010b). I relation till denna uppsats och syfte är det intressant att undersöka de aspekter som pekar på att staten utsätter Mapuche för vissa våldsmetoder såsom tortyr, beskjutningar och polisräder i hus och skolor och även ett systematiskt användande av anti-terroristlagen. Rapporter uppmärksammar om att Mapuches sociala protester, som handlar om att de inte får sina mänskliga rättigheter tillgodosedda, kriminaliseras av staten (United Nations Human Rights Council, 2003: IGWIA, 2003: HRW, 2004: FIDH, 2006: Amnesty, 2008: IWGIA, 2009: Amnesty, 2010b). Samtidigt som staten använder sig av våldsmetoder i konflikten så nämns också att Mapuche i vissa fall har utfört kriminella aktioner, såsom förstöring av privat ägande i form av attacker på privatägd mark, byggnader, lastbilar och vissa fall bosatta hem. Alla protester har inte skett helt fredligt eftersom redskap har använts såsom pinnar och stenar och ”in a few cases shotguns” men detta har dock enligt källor inte

obegränsade arrester, med eller utan rättvis rättegång, är accepterat. **4:** Civila och Politiska kränkningar har spridit sig till en stor del av befolkningen. Mord, försvinnanden och tortyr är vanligt förekommande. De som är mest utsatta är de som är politiskt aktiva. **5:** Terror har expanderat till en hel befolkning. Ledarna av dessa samhällen sätter inga gränser på medel för att för att uppnå personliga eller ideologiska mål (*Political Terror Scale*, 2010).

⁵⁴ En 2:a på skalan behöver inte betyda att staten utför våld i en stor utsträckning utan det kan referera till en enskild händelse, såsom med Sverige och dess utvisning på egyptier 2001. *Political Terror Scale* gav Sverige, genom Amnesty Internationals rapport, en 2:a i mätningen men utöver detta skedde inga märkbara politiska våldtaktiker av staten Sverige under 2001.

resultat i något dödsfall (HRW, 2004, s.4). Dessa aktioner som utförts av Mapuche hanteras oftast som terrorismaktioner vilket man bör vara kritisk till eftersom det istället borde betraktas som "crimes contemplated in the criminal code" (HRW, 2004, s.4: FIDH, 2006, s.27).

Mapuche är en minoritet i Chile men utgör ändå en stor grupp befolkning, närmare 923 000 vilket är 6 % av Chiles befolkning, men trots detta finns inte några av deras rättigheter inskrivna i Chiles konstitution och staten tycks till viss del motarbeta en juridisk plattform för Mapuche (IGWIA, 2009, s.229, Hugo José, 2009). Mapuches nationella rättigheter regleras istället av *La Ley Indígena 19.253*⁵⁵ som i stora drag handlar om Mapuches rätt till kultur och territorium, vilket är just det som konflikten mellan Mapuche och Chile dominant handlar om (Stavenhagen, 2003, s.9). Även om Mapuche har konventionella rättigheter så säger en av mina intervjudeltagare att "lagen har inga verkliga rättigheter" och att staten bestrider Mapuche rätten att åtnjuta lag 19.253 eftersom detta verkar hota statens mål mot stark ekonomisk utveckling (Atilio, 2009: FIDH, 2004, s.7).

Den konflikt som existerar mellan staten Chile och Mapuche, vilket flera rapporter såsom FIDH, HRW och FN:s speciella rapportör betonar och även mina intervjudeltagare, ger en intressant ingång för att pröva om Chile kan vara ett exempel på att utsätta Mapuche för statlig terror. För att försöka undvika hinder i analysen kommer först en kort introduktion ges till Chiles anti-terroristlag då analysen i kapitel tre pekar på att anti-terroristlagar kan ta form som statsterrorism och kan därför vara ett viktigt inslag att ha med i undersökningen.

4.4 Chiles Anti-Terrorist lag: *Ley 18314*

Chiles anti-terroristlag, *Ley 18314*, skapades under Pinochets militärdiktatur 1984 och användes på ett brett spektrum gentemot den politiska oppositionen. Även om den reformerats i demokratiseringsprocessen lever den fortfarande kvar. *Ley 18314* är den strängaste lagen i Chiles konstitution och sedan Chiles förvandling mot demokrati argumenteras det till och med att lagen har blivit än mer spänd (HRW, 2004). I lagen definieras terrorism främst som "skapandet av rädsla bland befolkningen i allmänhet och genom användandet av sprängämnen, tunga vapen, giftiga ämnen eller genom att skicka brev, paket eller liknande objekt som är giftiga eller explosiva" (*Ley-18314*, 2005) Personer som gripits, misstänkta för terrorismbrott, refereras till militärtribunaler och användandet av *Ley 18314* ger bland annat möjlighet till att fördubbla det normala straffet för vissa utföranden. Den gör det också svårare

⁵⁵ Ursprungsbefolkningslag

för en misstänkt brottsling att försättas fri innan rättegång, bevis kan hållas hemliga för den misstänktes försvar upp till sex månader, och den misstänkte kan fällas av bevis som framläggs av anonyma vittnen.

Rapporter visar på hur staten utnyttjar lagen mot Mapuche för att kunna kriminalisera deras protester som handlar om att få sina kulturella, ekonomiska och sociala rättigheter tillgodosedda (Stavenhagen, 2003, HRW, 2004: FIDH, 2006). Rättigheter som är livsnödvändiga för ursprungsbefolkning i Sydamerika då deras situation skiljer sig på flera sätt från andra grupper och minoriteter i en stat. Fram till idag finns det nio stycken Mapuche som blivit dömda för brott under anti-terroristlagen och det grövsta brottet som tre av dessa var anklagade för, år 2001, var att sätta eld på en privatägd granskog. Denna skog tillhörde en statlig politiker men i första rättegången friades de misstänkta eftersom det inte fanns tillräckliga bevis men det överklagades till Högsta Domstolen och år 2003 blev de dömda för hot om att utföra terrorism. FN rapportören Stavenhagen har ifrågasatt domen eftersom denna ”extraordinary situation, which has arisen in a social conflict, could be violated of a respected body as Supreme Court of Justice” (Stavenhagen. 2003, s,17). Utöver detta har över 600 Mapuche ”under årens gång blivit misstänkta under anti-terroristlagen” (FIDH, 2006, s. 38: HRW, 2004: Hugo José, 2009). Det verkar som att staten genom anti-terroristlagen får möjligheter att ”sidestep many of the protections that should benefit Mapuche like all other defentants” (HRW, 2004).

I följande avsnitt sker en analys genom en modell av statsterrorism för att undersöka om Chile utför terror mot Mapuche och då möjligtvis legitimt genom den anti-terroristlag som ovan framhävts.

4.5 Empiriska argument i en modell av statsterrorism

4.5.1 It is systematic

En utmärkande metod av statsterrorism är dess systematiska natur och genom att finna empiriska bevis till denna dimension kan man urskilja statliga ”spasmodic, random acts of sanguinary terror” (Claridge, 1996, s.50).

Utifrån samtliga intervjuer jag gjort framkommer det att staten använder anti-terroristlagen systematiskt mot Mapuche, i synnerhet mot de politiska aktivisterna inom gruppen, och mina intervjudeltagare betonar att lagen används som ett politiskt maktverktyg. Hugo José betonar att ”det ska vara ett juridiskt undantag men istället används det rutinmässigt och det är mycket skrämmande” samtidigt som Atilio säger att ”anti-terroristlagen används systematiskt mot

Mapuche och i vissa fall mot anarkistgrupper” och Damián betonar att ”det har blivit en rutin att använda anti-terroristlagar mot Mapuche”. Stavenhagen skriver i sin rapport att Mapuche-ledare utsätts för kränkning av rättvis rättegång på ett selektivt sätt genom anti-terroristlagen, tillsammans med militär jurisdiktion, och att detta är ett problem oavsett vilket brott de kan ha varit involverade i (2003, s.15). FIDH betonar att användandet av anti-terroristlagar mot Mapuche har lett till en juridisk osäkerhet samt en känslighet för garanterade rättsprocedurer (2006, s.35). Utöver *Ley 18314* används andra chilenska lagar mot Mapuche för att stoppa deras sociala protester vilket enligt källor är; Inrikes säkerhetslag⁵⁶ Konspirationslagen⁵⁷ Ackumulationslagen för Anklagelse⁵⁸ och Lagen för Eld⁵⁹ (Atilio, 2009: Hugo José, 2009: Damián, 2009: FIDH, 2006, s.49-52).

Utöver att staten systematiskt använder sig av juridiska kränkningar mot Mapuche framkommer det i rapporter hur våldsamma polisattacker systematiskt sker mot Mapuche och när poliser ”enter Mapuche communities in large number to make arrests, carabineros⁶⁰, continue to physically mistreat or insult residents, including women, children and old people” (Stavenhagen, 2003, s.16: HRW, 2004, s31). Genom mina egna observationer och tillfälliga samtal med Mapuche, som skedde när jag befann mig i Sydamerika, framkom det, utöver det som precis nämnts, även hur polisräder tog plats bland universitet som bestod främst av Mapuche studenter.

Som betonats i kapitel två kan vissa våldstaktiker utförda av staten vara exceptionellt passande för terrorisering och då bland annat när poliser gör stormningar och utför våld eller när någon utsätts för tortyr och efter att ha tillfört empiriska bevis i denna dimension av modellen så går det att argumentera att Chile utsätter Mapuche för systematiska kränkningar genom våldstaktiker men också genom juridiska metoder.

4.5.2 It is actually or potentially violent

Denna dimension ur modellen för statsterrorism poängterar Claridge är mycket viktig att finna empiriska bevis på för att kunna peka på att en stat utför terrorism.

Den 13 november 2002 sköts en 17-årig pojke, Alex Lemún, till döds av carabineros ”reports say that Alex Lemún died after being shot several times during a demonstration calling for the return of the Santa Alicia estate, which is controlled by a large number of

⁵⁶ *La Ley de Seguridad Interior del Estado.*

⁵⁷ *La Ley de Asociación Ilícita.*

⁵⁸ *La Comulación de Caegos.*

⁵⁹ *La Ley de Incendios.*

⁶⁰ Civilpolis.

lumber company” (Stavenhagen, 2003, s.13). Något som belysts i kapitel två var att det kan vara problematiskt att igenkänna om staten verkligen är skyldig till terrormetoder om militär eller polis utför aktioner. Detta kan emellertid analyseras genom att undersöka statens reaktion efter att polis eller militär utfört en terrormetod, för om staten inte ursäktar eller ställer aktören inför rätta, eller offret inte får upprättelse kan man argumentera att ”the state was complicit” (Blakeley, 2009, s.37). I det fall som ovan nämnts har den chilenska staten inte vidtagit några rättsliga åtgärder mot den polis som dödade pojken, heller inte kompensert pojkens familj på något sätt (Stavenhagen, 2003, s.13). FN:s Flyktingkommissariat (UNHCR) rapporterar att ytterligare två Mapuche har blivit dödade i konflikter med polis, efter ovan nämnda händelse, men ingen av poliserna har blivit åtalade för detta (2010).

HRW betonar att tortyr sker i vissa fall mot Mapuche när de befinner sig i polisförvar och UNHCR skriver att år 2009 blev en 14-årig Mapuche pojke torterad av polis och ”threatened with being thrown down from a police helicopter” (2004, s.31: 2010). Genom mitt samtal med en chilensk professor, Lucía Sepúlveda Ruis, framkom det att poliser utsätter Mapuche för svår misshandel och ibland tortyr, både kvinnor och män, något som Lucía också dokumenterat på Internet (2010). Även Amnesty pekar på att tortyr och misshandel sker mot Mapuche och betonar att ”human rights violations continue to occur in the context of land ownership disputes, affecting the Mapuche community especially” (2010b).

Under de polisstormningar som tar plats mot Mapuche sker också våldsamma inslag, bara för att nämna några: en 86-årig kvinna berättade för observatörer i Chile att hon blev arresterad av carabinieri och enligt hennes vittnesuppgifter ”släpades hon, kastades in i polisbilen och slogs två gånger i ansiktet”, en annan kvinna utsattes för liknande händelse då hennes hem stormades, och efter att en man blivit nedslagen och skjuten av carabinieri ”fortsatte de slå och sparka samtidigt som de uttryckte hånfulla ord” (HRW, 2004, s.32-33). Samtidigt så bär ”women, children and old people often distress caused by incursions of the police affected” och detta tillsammans med de händelser som nämnts ovan tyder på att flera våldsamma inslag sker mot Mapuche i konflikten med staten (HRW, 2004, s.33).

4.5.3 It is political

Att finna bevis på att det handlar om politiska intressen betonar Claridge är mycket viktigt för att kunna peka på att en stat utför statsterrorism.

Sedan konfliktens uppkomst, flera hundra år tillbaks, har det handlat om kulturella och sociala angelägenheter men sedan Pinochets regim under 1973-1990 ändrades detta till viss

del. Det började ta form som en politisk konflikt då Mapuche sammankopplades med vänsterpartier och sedan dess har "the issue of cultural and social continuity boiled down to the ownership of land" (Sznajder, 1995, s.17). Under Pinochets regim implementerades neoliberalistisk ekonomi vilket år 1987 ledde till en uppdelning av all Mapuches land och detta såldes till privatpersoner eller stora företag (Sznajder, 1995, s.24-25). Utöver de neoliberalistiska policies, införde Pinochet en ideologi bestående av eurocentrism "Christian and Western values that typified Chilean nationalism" och neoliberalismen och eurocentrismen gick emot Mapuches värden bestående av "the connection between the land, forest, and culture" (Sznajder, 1995, s.25). Eurocentrismen är något som fortfarande tycks leva kvar i det chilenska samhället på flera plan. Huruvida det är neoliberalistiska policies staten eftersträvar idag behöver dock analyseras vidare. Staten strävar emellertid efter stark ekonomisk utveckling och tillväxt då den öppnar upp marknaden för utländska investerare och rapporter visar på att säljandet av Mapuche land fortsätter än idag (Lander, 2000: IGWIA, 2009, s.236ff).

Efter demokratiseringen i Chile har konflikten mellan staten och Mapuche blivit uteslutande politisk och det har kommit att bli "a public issue" och behandlas som "public order and public safety" (Sznajder, 1996, s.27; Stavenhagen, 2003, s.16). Det frekventa användandet av poliser, såsom polisträder av olika slag och kriminaliseringen av, i de flesta fall, fredfulla protester, och användandet av anti-terroristlagen samt andra lagar kan ses som exempel på detta. Hugo José betonar att "man tillämpar en viss politisk och juridisk behandling mot Mapuche utan att se till helheten, man vägrar att se utifrån flera perspektiv såsom historiska och sociala ting" (2009).

Utöver detta har Överhuset vid Chiles Konstitution; Lagstiftande, Rättvisa och Reglering, gjort en studie över konflikten mellan staten och Mapuche och kommit fram till att "the Government is not fulfilling its obligations to protect farmers and legitimate landowners from criminal or even terrorist acts" (Stavenhagen, 2003, s.16). Samma studie pekade på att det är få Mapuche- organisationer som utför våldsamma aktioner, men detta är ändå inte befogat, eftersom "Mapuches rättigheter till land finns garanterat i nuvarande lagar " som då är lag 19.253 (Stavenhagen, 2003, s.16). Det uppfattas dock som den verkliga praktiken av lag 19.253 inte existerar. Chile är också en utav få länder i Sydamerika som inte reformerat sin konstitution för att erkänna "existensen av ursprungsbefolkning eller inkorporerat konstitutionella garantier och rättigheter för ursprungsbefolkning samt heller inte inkorporerat absoluta garantier" (FIDH, 2006, s.7).

Som nämnts i kapitel två är det möjligt ur denna dimension att se till om staten känner hot från Mapuche och detta har jag endast kunna finna bevis på genom min intervju med Hugo José, så det är svårt att argumentera om så verkligen är fallet. Hugo José betonar, att efter att ha fört dialoger med representanter från den chilenska staten, att staten ser hela situationen som en polisiär fråga. Staten, enligt Hugo José, anser att Mapuche håller på att starta ett projekt som innebär en aktivism mot staten och kräver andra lösningar och detta i sin tur skadar ekonomin och han fortsätter att belysa att det är ett hot mot den chilenska staten och dess politik (2009).

Konflikten mellan Chile och Mapuche visar på att den, efter att under en lång tid varit social och kulturell, tagit mer och mer form som politisk och därmed kan även denna dimension diskuteras som att vara fullbordad i analysen om Chile utför statsterrorism mot Mapuche.

4.5.4 It is committed by agents of the state

Även denna dimension pekar Claridge på är mycket viktig att finna empiriska bevis på för att kunna argumentera att en stat utför statsterrorism. Jag anser inte att dimensionen behöver utvecklas närmare eftersom de andra belysta dimensionerna pekat på att i de flesta fall sker kränkningar mot Mapuche genom poliser eller carabinieri. Även följande dimensioner kommer att utveckla detta vidare.

4.5.5 It is intended to generate fear

Rädsla är ett mycket viktigt inslag i terrorism och de flesta experter som skriver om statsterrorism nämner explicit rädsla som ett huvudelement (se bland annat Gibbs, 1989: Blakeley 2009: Jackson, 2008: 2009: Jackson *et al*, 2010). I sökandet efter empiriska bevis till denna dimension går uppgifterna isär något.

Om man analyserar flera rättighetsorganisationers dokument och andra källor framkommer det att flera Mapuche känner rädsla för staten och då i första hand för de statliga poliserna och carabinieri men även användandet av anti-terroristlagen. Bland annat skriver FN rapportören, Stavenhagen, att ”several informants expressed concern about the large and permanent police presence in the communities, where inquiries were sometimes accompanied by physical and verbal abuse, *leaving the population in a state of fear*”⁶¹ (2003, s.14).

⁶¹ Egen kursivering.

Något att nämna under denna dimension är att statlig auktoritär har arresterat tre filmproducenter, som har öppet talat om de konflikter som finns mellan Mapuche och timmerföretag. Bland annat blev Elena Varela López arresterad i sitt hem den 7 maj, 2008, för ”illegal association with intent to commit offence” (Amnesty, 2008). Lucía Selpúveda Ruiz är Varela López advokat och Lucía berättade att Varela López kände sig hotad från staten. Amnesty skriver vidare att de är rädda för att chilensk säkerhet ska använda Varela López material för att kunna trakassera Mapuche aktivister och de som lämnat uppgifter till henne som senare skulle användas i dokumentären (Amnesty, 2008).

Som betonat går dock uppgifterna isär, då de som jag intervjuat berättar att det inte finns rädsla inom Mapuche gemenskapen för militär och polis. Atilio betonar att de statliga aktörerna endast är ”ett verktyg för den ekonomiska makten” och Hugo José tror att polisräder inte skapar rädsla utan istället ”stärker kampen mot att få sina rättigheter tillgodosedda” (2009).

Det är inte helt klart, efter mitt sökande efter empiriska bevis, om denna dimension uppfylls eller inte då källorna går isär.

4.5.6 It is intended to communicate a message to a wider group

De empiriska bevis som analyserats i de tidigare dimensionerna utgör en god grund för att i denna dimension försöka argumentera att staten kommunicerar meddelande till flera Mapuche än endast de som utsätts för våld. Det systematiska användandet av anti-terroristlagen, *Ley 18314*, användandet av militärtribunaler, polisstormningar i Mapuche samhällen samt användandet av våld och tortyr ger en signal till andra Mapuche att inte gå emot politiska beslut som drabbar Mapuche och deras rättigheter.

Denna dimension kan därför ur flera perspektiv också ses som uppfylld.

4.5.7 The victims will not be armed or organised for aggression at the time of the incident

Detta är den sista dimensionen i modellen för statsterrorism och är ett viktigt inslag av att finna empiriska bevis enligt Claridge.

Utifrån rapporterna som använts tycks de utsatta inte ha varit beväpnade under de våldsamma händelser som tagit plats och vid flera tillfällen har barn, kvinnor och äldre Mapuche varit inblandade. Då tvister uppstått med polis och militär vid Mapuches sociala protester, och då de bland annat blivit arresterade under anti-terroristlagen, är det fåtal gånger Mapuche har varit beväpnade. Det framkommer enligt HRW att de vapen som Mapuche vid

använt sig av är pinnar, stenar och slangbellor samt att Mapuches aktioner aldrig krävt något dödsfall (2004, s.4).

Empiriska bevis i diskussionen, utifrån tidigare dimensioner och analys, har således också kunnat påvisa att denna dimension uppfylls utifrån att Chile skulle kunna utföra statsterrorism mot Mapuche.

4.6 Sammanfattning

För att sammanfatta ovan analys och applikation av en modell för statsterrorism i fallstudien Chile och Mapuche så kan resultatet dras att Chile är ett exempel på att utföra så kallad statsterrorism. Samtidigt lämnar analysen vissa frågetecken och en viss problematik. Det perspektiv som analyserats gällande konflikten mellan Chile och Mapuche visar att det är möjligt att genom en modell av statsterrorism, med noga preciserade bevis och rapporter, argumentera att statsterrorism förekommer i verkligheten vilket i detta fall då Chile kan fungera som ett exempel på. Analysen pekar på att Chile på ett mycket kritiskt sätt möter de utmaningar som staten står inför med Mapuche, oftast fredliga, protester mot att inte få rätten till land och kultur realiserat. Genom att använda systematiskt våld, utföra tortyr och polisräder samt att använda anti-terroristlagen tycks staten sända ut ett meddelande att Mapuche inte bör sätta sig emot staten, och viss rädsla tycks finnas även om uppgifterna går isär.

Problematiskt är dock att modellen och min analys ändå inte tycks kunna inkorporera aspekten gällande anti-terroristlagen på ett effektivt sätt, det framkommer inte om *Ley 18314* tar form som möjlig statsterrorism eller om den endast används som ett legitimt verktyg i utförandet av potentiell statsterrorism. Mitt syfte i detta kapitel var dock inte i första hand att se om anti-terroristlagen används som en form av statsterrorism utan istället analysera om Chile kunde ses som ett exempel på att utföra statsterrorism. Det hade ändå varit intressant att kunna analysera detta för att försöka koppla in och påvisa den argumentation jag fört i kapitel tre. Kanske hade en analys gällande statligt förtryck endast utifrån anti-terroristlagen behövts gjorts och på så sätt försökt koppla det till eventuell statsterrorism och inte i samband med modellen för statsterrorism, det är en problematik som bör utvecklas och analyseras vidare.

I relation till mitt syfte är det ändå kanske viktigast att sammanfatta att genom analysen ovan får man en värdefull inblick i möjlig statsterrorism, att det är en stor utmaning för demokrati och mänskliga rättigheter även om modellen och diskussionen om statsterrorism måste bli mer accepterad på ett vidare plan.

5. Slutsatser, problematik och vägar framåt

Det finns inte mycket forskning och diskussion kring möjligheten att stater kan utföra terrorism och då i form av statsterrorism, men viss forskning går att finna (bland annat; Gibbs, 1989; Bushnell *et al*, 1991; Claridge, 1996; Cohen & Corado, 2005; Blakeley 2008; 2009, Jackson, 2008, Jackson *et al*, 2009; 2010). Detta är viktigt att ta fasta på vilket uppsatsen har haft som mål att göra. Utifrån det material som förekommer om möjlig statsterrorism har uppsatsen försökt uppmärksamma och diskutera statligt förtryck och våldsmetoder som kränker flera mänskliga rättigheter genom så kallad statsterrorism. En analys av anti-terroristlagar och fallstudie har också presenterats i relation till ämnet. I grunden har den Kritiska Teorins byggstenar funnits med som instrument; förklarande, praktisk kunskap och normativt, och på så sätt diskuterat att stater inte bör uteslutas från att kunna utföra terrorism. I kapitel två behandlades frågan om vilka metoder som kan ingå i statsterrorism och resultatet visade att vissa politiska våldmetoder som dödande, tortyr och beskjutningar i relation till dimensioner såsom systematiskt, politiskt och skapandet av rädsla för utsatta och till en vidare grupp är exceptionellt passande för terror och kan ingå i statsterrorism. I kapitel två utvecklades och betonades även en teoretisk modell av statsterrorism i syfte för att verkligen kunna förklara statsterrorismens möjliga karaktärer, mål, orsaker och dess följder gällande mänskliga rättigheter. Modellen utvecklades också för att fungera som ett analytiskt verktyg i ett empiriskt fall och då för att undersöka om det är möjligt att finna exempel på en stat som utför statsterrorism, något som återspeglades i kapitel fyra och i fallstudien gällande staten Chile och ursprungsbefolkning Mapuche. Resultatet framhöll, med hjälp av modellen, att Chile kan ses som ett exempel på att utföra så kallad statsterrorism även om viss problematik återstår, något som belyses närmare nedan. I kapitel tre diskuterades att även legitima metoder kan eventuellt användas som en form av statsterrorism vilket uppsatsen har analyserat utifrån anti-terroristlagar. Svaret pekade på att fundamentala mänskliga rättigheter som rätten till liv, förbudet mot tortyr, ofrivilligt försvinnande, rätten till rättvis rättegång, rätten till frihet och rätten till privatliv kränks i vissa fall i samband med staters användande av anti-terroristlagar. Genom denna analys har jag också kunnat kasta ett ljus på problematiken kring staters skyldighet, ansvar och användande av internationell rätt och argumenterat att stater försöker arbeta runt vitala konventioner och att statssuveräniteten är en enorm utmaning för internationell rätt.

Genom den teoretiska diskussionen kring statsterrorism och att anti-terroristlagar kan ta form av statsterrorism och i det empiriska undersökandet om att Chile kan vara ett exempel på att

utföra statsterrorism så är det ändå svårt att helt dra slutsatsen att statsterrorism verkligen finns och då att anti-terroristlagar skulle kunna vara en form av detta. Det råder svårigheter, bland annat genom att det inte finns någon vidare definition på statsterrorism, varken bland stater och forskare, och det åläggs inte som ett brott i internationell rätt. Problematiskt är också att det finns lite dokumenterat om de effekter som skulle kunna vara statsterrorism i diplomati, lagar, normer, institutioner och i de bredare processerna av internationella relationer (Jackson *et al*, 2010, *passim*). En slutsats man kan dra är att de metoder och karaktärer av statligt förtryck som jag uppmärksammat skulle kunna vara statsterrorism, möjligen då även legitima anti-terroristlagar, medför konsekvenser för den grupp som utsätts, speciellt genom att flera fundamentala mänskliga rättigheter kränks. Detta är viktigt att observera men möjligtvis kan dessa konsekvenser ses ur andra perspektiv än statsterrorism, som globaliseringens utmaningar eller ur ett socioekonomiskt perspektiv. Hade jag inkorporerat andra aspekter och perspektiv hade det kanske varit än mer möjligt att argumentera att statsterrorism finns, i varje fall hade ett ännu bredare spektrum kunnat presenteras. Nu i efterhand kan jag reflektera kring detta och kanske se att min uppsats är något ensidig eller möjligtvis för normativ då endast ett perspektiv tas upp i form av statligt förtryck. Problematiskt är att jag inte analyserat något utifrån en statlig aspekt och inte använt mig mer av källor som inte är så kritiska till staten. Jag gjorde detta just för att så effektivt som möjligt uppnå mitt syfte om att kritiskt uppmärksamma och diskutera statligt förtryck men trots detta återstår vissa frågetecken och det är fortfarande svårt att helt slå fasta att statsterrorism finns. Jag hoppas dock att uppsatsen kunnat uppmärksamma diskussionen kring möjligheten att stater kan utföra terrorism, att läsaren fått sig en någorlunda klar bild gällande ämnet och då också att stor problematik finns ur flera perspektiv, såsom rättsligt, politiskt och akademiskt.

En ny forskningsfråga kring de metoder som uppmärksammas i en modell av statsterrorism skulle kunna vara en analys ur ett mer statligt perspektiv, såsom socioekonomiska utmaningar som staten står inför och om vissa våldsmetoder används på grund av dessa. En annan forskningsfråga i relation till anti-terroristlagar skulle kunna vara om de nya eller förstärkta anti-terroristlagar som tagit form efter 11-september attackerna är en effekt av globaliseringens utsträckning och möjliga utmaningar för stater. Gemensamt för dessa vidare forskningsfrågor och med mitt syfte och problemformuleringar i denna uppsats är att försöka relatera och analysera det ur ett perspektiv av mänskliga rättigheter.

Vilka forskningsfrågor man än väljer att analysera utifrån i relation till staten, våldsmetoder och mänskliga rättigheter, så kommer man troligtvis möta på de utmaningar som finns i

internationell rätt. Jag har belyst en del, nämligen att *Lotus* principen och statsuveräniteten är ett problem i förhållande till statsterrorism då det fortfarande är mycket komplicerat för en utomstående stat att tillåtas intervensera i den aktuella staten där möjlig statsterrorism förekommer. En annan problematik, som kan kopplas med det problem som just nämnts, är att det på ett internationellt plan inte tycks finnas en full demokrati. Det finns möjligtvis en lagstiftande och verkställande makt i form av FN:s säkerhetsråd och medlemmar i FN men den dömande makten saknas till stor del. På senare år har den dömande makten dock utvecklats i form av den internationella brottsdomstolen i Haag och vissa regionala processer, såsom Europadomstolen eller Interamerikanska domstolen, men någon bredare utveckling för en global enad dömande makt i relation till mänskliga rättigheter tycks inte märkas av. Forskaren David Held tar upp ett intressant perspektiv kring en global modell av demokrati som jag tror skulle kunna vara en möjlig lösning och även om vissa frågetecken och problem ändå finns kring den modellen så är det en intressant aspekt att i varje fall nämna kort som möjlig policyutveckling och lösning på statliga våldsmetoder.

Held nämner modellen som *kosmopolitisk demokrati* som kortfattat innebär att demokratin fördjupas och sträcks tvärsöver nationer, regioner och globala nätverk och fungerar som ett komplement till de nationalstatliga demokratisystemen (1997, s.430). Detta ska kunna genomföras till exempel av de regionala parlamenten i kontinenterna, vilket EU kan ses som ett europeiskt exempel på. Även vissa ansvarssystemet som finns inom nationella gränser bör omstruktureras, bland annat gällande mänskliga rättigheter och miljöfrågor, så att ”demokratisk kontroll kan bättre underkastas” (Held, 1997, s.431). Held argumenterar att vissa rättigheter och skyldigheter måste ges grundlagsställning och anknytas till parlamenten och andra församlingar (1997, s.432). Om man då snabbt återblickar till min fallstudie gällande Chile och ursprungsbefolkning Mapuche skulle detta kunna vara en bra förstahandslösning då ursprungsbefolkning skulle kunna få sina rättigheter inskrivna i Chiles konstitution och därmed skapa sig en starkare juridisk plattform. Held fortsätter att skriva att internationella domstolar ”måste vidgas så att individer och grupper får ett effektivt instrument att processa mot politiska myndigheter beträffande förverkligandet och tillämpningarna av de viktigaste rättigheterna” och detta skulle då vara både inom och utom de politiska organen (1997, s.432). Här följer då en vidare lösning på mitt forskningsproblem gällande så kallad statsterrorism, för om det skulle ske kan detta då påvisas i internationella domstolar med hjälp av effektiva juridiska instrument, bland annat genom NGOs och andra grupper i the public sphere. Om man då återblickar på den Kritiska Teorin och dess diskussion kring ’frigörelse’ så skulle ovan nämnda kosmopolitiska modell kunna fungera

som en frigörelseprocess för de grupper som utsätts för möjlig statsterrorism, först då eventuellt genom grundlagar och sedan genom en dömande internationell makt.

Ytterligare en möjlig lösning genom den kosmopolitiska demokratimodellen skulle vara på det återkommande problemet gällande FN:s säkerhetsråd och den vetorätt som nuvarande eller tidigare supermakter har. En auktoritativ församling för alla demokratiska stater, tillsammans med en ändring av vetorättssystemet skulle innebära en demokratisk princip framför supermaktspolitik (Held, 1997, s.432). Så även om vida erkända demokratiska stater skulle tillerkännas utföra statsterrorism skulle en reformering inom FN möjligen vara en lösning på hur även de ska kunna ställas till svars för grova brott mot mänskliga rättigheter. Problematik uppstår givetvis hur modellen kan genomföras i praktiken, då FN har stora problem med att reformera säkerhetsrådet trots försök, men Held framhåller dock att en ny internationell konvention skulle kunna skapas för arbetsreglerna (1997, s.432).

Kanske ser den teoretiska lösningen kring möjlig statsterrorism jag ovan belyst ut som en utopi men vi ser idag processer på att det är möjligt och alla de konventioner som finns om mänskliga rättigheter är exempel på detta, tillsammans med tusentals, troligen hundratusentals, stora och små mänskliga rättighets- och intresse organisationer och jurister, forskare, akademiker och studenter som för en diskussion kring en rättvisare värld. Givetvis är demokrati och rättvisa i sig tvistefrågor likväl som mitt problemområde gällande statsterrorism, men inom ramen av att förklara, uppmärksamma, ifrågasätta, kritisera och analysera de problem och följder som finns gällande staters förtryck och då i möjlig form av statsterrorism så hoppas jag kunnat bidra till en större medvetenhet och förhoppningsvis fortsatta diskussioner gällande ämnet. Detta i hopp om att stater i framtiden bättre står till svars för deras brott mot mänskliga rättigheter.

Källor

- Publicerade källor

- Beckman, J. (2007). *Comparative Legal Approaches to Homeland Security and Anti-Terrorism*. Farnham: Ashgate.
- Bergström, G och Boréus, K. (eds). (2005). *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur.
- Blakeley, R. (2007). Bringing the state back into terrorism studies. *European Political Science*, 6, 228-235.
- (2009). *State Terrorism and Neoliberalism*. Oxon: Routledge.
- Brysk, A. (2000). Democratizing Civil Society in Latin America. *Journal of Democracy*, 11(3), 151-165.
- Bushnell, P, Shlapentokh, V, Vanderpool, C & Sundram, J (eds). (1991). *State Organized Terror*. Oxford: Westview Press.
- Claridge, D. (1996). State Terrorism? Applying a Definitional Model. *Terrorism and Political Violence*, 8(3), 47-63.
- Coady, C. (2004). Terrorism and Innocence. *The Journal of Ethics*, 8, 37-58.
- (2008). *Morality and Political Violence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cohen, I & Corrado, R. (2005). State Torture in the Contemporary World. *International Journal of Comparative Sociology*, 46(1-2), 103-131-
- Dixon, M. (2007). *Textbook in International Law*. Oxford: Oxford University Press.
- Dugard, J. (1974). International Terrorism: Problems of definition. *International Affairs*, 50(1), 67-81.
- Edwards, M. (2004). *Civil Society*. Cambridge: Polity Press.
- Esaisson, P, Gilljam, M, Oscarsson, H och Wängnerud, L. (eds.). (2002). *Metodpraktikan-
Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts Juridik.
- Forst, B. (2009). *Terrorism, crime and public policy*. New York: Cambridge University Press.
- Fullinwider, R. (2003). Terrorism, Innocence and War, i Gehring, V (ed). (2003). *War after September 11*. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers.
- Gehring, V (ed). (2003). *War after September 11*. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers.
- Ghandi, S (ed). (2008). *International Human Rights Documents 6th Edition*. Oxford: Oxford University Press.
- Gibbs, J. (1989). Conceptualization of terrorism. *American Sociological Review*, 54, 329-340.

- Haubrich, D. (2003). September 11, Anti Terror Laws and Civil Liberties: Britain, France and Germany Compared. *Government and Opposition*, 38(1), 3-28.
- Held, D. (1987). *Demokratimodeller- Från klassisk demokrati till demokratisk autonomi*. Göteborg: Daidalos.
- IGWIA. (2003). *Asuntos Indigenas: Terrorismo, Conflictos*. Copenhage : IGWIA
- (2009). *El Mundo Indigena*. Copenhagen: IGWIA
- Jackson, R. (2005). *Writing the war on terrorism*. Manchester: Manchester University Press.
- (2008). The ghosts of state terror: knowledge, politics and terrorism studies. *Critical Studies in Terrorism*, 1(3), 377-392.
- Jackson, R, Breen Smyth, M & Gunning, J. (2009). Critical Terrorism Studies, Framing a new research agenda, i Jackson, R, Breen Smyth, M och Gunning, J (eds). (2009). *Critical Terrorism Studies, A new research agenda*. Oxon: Routledge.
- Jackson, R, Murphy, E & Poynting, S (eds). (2010). *Contemporary State Terrorism: Theory and Practice*. Oxon: Routledge.
- Kahn, P. (2008). *Sacred Violence*. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
- Klein, N. (2007). *The Shock Doctrine*. London: Penguin Books.
- Lander, E. (2000). Eurocentrism and Colonialism in Latin American Social Thought. *Nepantla: Views from the South*, 1(3), 519-532.
- Habermas, J. (1974). *Theory and practice*. London: Heinemann.
- Horkheimer, M. (1972). *Critical theory: selected essays*. New York: Continuum.
- Lichtenberg, J. (2003). The Ethics of Retaliation, i Gehring, V (ed). (2003). *War after September 11*. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers.
- Luban, D. (2003). The War on Terrorism and the End of Human Rights, i Gehring, V (ed). (2003). *War after September 11*. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers.
- McCament, J. (1991). Domination, State Power, and Political Repression, i *State Organized Terror*. Oxford: Westview Press.
- McCulloch, J. (2010). From garrison state to garrison planet, i Jackson, R, Murphy, E & Poynting, S (eds). (2010). *Contemporary State Terrorism: Theory and Practice*. Oxon: Routledge.
- McDonald, M. (2009). Emancipation and critical terrorism studies, i Jackson, R, Breen Smyth, M och Gunning, J (eds). (2009). *Critical Terrorism Studies, A new research agenda*. Oxon: Routledge.
- McSherry, Patrice J. (2002). Tracking the Origins of a State Terror Network: Operation Condor. *Latin American Perspectives*, 29, 38-60.

- Monar, J. (2007). Common Threat and Common Response? The European Union's Counter Terrorism Strategy and its Problems. *Government and Opposition*, 42(3), 292-313.
- Norman, Paul. (2004). *The United Nations and Counter-terrorism After September 11*. Paper to British Society of Criminology Conference 6-9th July, 2004, University of Portsmouth.
- Patel, R och Davidsson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.
- Sands, P. (2006). *Lawless world*. London: Penguin Books.
- (2009). *Torture Team. Uncovering war crimes in the land of the free*. London: Penguin Books.
- Scherer, A. (2009). Critical Theory and its contribution to critical management studies, i Alvesson, M, Bridgman, T och Wilmott, H (eds). (2009). *The Oxford Handbook of Critical Management Studies*. Oxford: OUP.
- Schmid, A. (1991). Repression, State Terrorism, and Genocide, i Bushnell, P, Shlapentokh, V, Vanderpool, C & Sundram, J (eds). *State Organized Terror*. Oxford: Westview Press.
- Smith, R. (2007). *Textbook on International Human Rights*. Oxford: Oxford University Press.
- Sproat, P. (1997). Can the state commit acts of terrorism? *Terrorism and Political Violence*, 9(4), 117-150.
- Stepanova, E. (2008). *Terrorism in Asymmetrical Conflict*. Oxford: Oxford University Press.
- Sznajder, M. (1995). Ethnodevelopment and Democratic Consolidation in Chile: The Mapuche Question. *Migration*, 28, 29-54.
- Rosand, E. (2003). Security Council Resolution 1373, the Counter –Terrorism Committee, and the Fight against Terrorism. *The American Journal of International Law*, 97(2), 333-341.
- Thomsson, H. (2002). *Reflexiva intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.
- Toros, H och Gunning, J. (2009). Exploring a critical theory approach to terrorism studies, i Jackson, R, Breen Smyth, M och Gunning, J (eds). (2009). *Critical Terrorism Studies, A new research agenda*. Oxon: Routledge.
- Weinberg, L, Pedahzur, A & Hirsch-Hoefler, S. (2004). The Challenges of Conceptualizing Terrorism. *Terrorism and Political Violence*, 16(4), 777-794.
- Yin, R. (2003). *Case study research: Design and Methods 3rd Edition*. London: Sage Publications.

- **Internet**

Amnesty International (2007). *Charting the "War on Terrorism"*, Amnesty International.

Hämtat från Internet den 1 maj, 2010:

http://www.amnestyusa.org/amnestynow/war_terrorism.html

--- (2008). *CHILE: Elena Varela López, documentary filmmaker harassed*, Amnesty International. Hämtat från Internet den 24 maj, 2010:

<http://www.amnestyusa.org/bannedbooks/pdf/elenavarelalopez.pdf>

--- (2010a). *Counter Terror with Justice*, Amnesty International. Hämtat från Internet den 15 mars, 2010: <http://www.amnesty.org/en/campaigns/counter-terror-with-justice>

--- (2010b). *Chile Human Rights*, Amnesty International. Hämtat från Internet den 15 maj, 2010: <http://www.amnestyusa.org/all-countries/chile/page.do?id=1011133>

Australia: Anti-Terrorism Act (No2) 2005. Hämtat från Internet den 6 maj, 2010: [http://www.comlaw.gov.au/ComLaw/Legislation/Act1.nsf/0/4ED7D914ED94BAC9CA2572960010BEF8/\\$file/1442005.pdf](http://www.comlaw.gov.au/ComLaw/Legislation/Act1.nsf/0/4ED7D914ED94BAC9CA2572960010BEF8/$file/1442005.pdf)

Baaz, M. (2009). *Statsuveränitet och humanitär intervention- (o)förenliga principer i dagens globaliserade värld*, Centrum för Europaforskning, Göteborgs Universitet. Hämtat från Internet den 14 april, 2009:

<http://gupea.ub.gu.se/dspace/bitstream/2077/728/1/Baaz%20WP%2006.01.pdf>

BBC. (2005). *"Shoot to Kill" Policy to remain*, BBC news. Hämtat från Internet den 6 maj, 2010: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4713199.stm

Bohman, J. (2005). *Critical Theory*, Stanford Encyclopedia of Philosophy. Hämtat från Internet den 1 april, 2010: <http://plato.stanford.edu/entries/critical-theory/>

Broschek, R. (2009). *Chile- Handelspolitik- och ekonomisk rapport, maj 2009*, Sveriges Ambassad i Chile. Hämtad från Internet den 22 mars, 2010:

<http://www.swedishtrade.se/PageFiles/160489/CHILE%20Handelspolitisk%20och%20ekonomisk%20rapport,%20maj%202009.pdf?epslanguage=sv>

Carlile. (2007). *Definition of Terrorism*, UK Home Office. Hämtat från Internet den 4 maj, 2010: <http://www.homeoffice.gov.uk/documents/carlile-terrorism-definition?view=Binary>

EU (2002). *Council Framework Decision of 13 June 2002 on combating terrorism*, Official Journal of the European Communities. Hämtat från Internet den 5 maj, 2010:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:164:0003:0007:EN:PDF>

--- (2003). *A secure Europe in a better world- European Security Strategy*, Council of the European Union. Hämtat från Internet den 5 maj, 2010:

<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf>

--- (2005). *The European Union Counter-Terrorism Strategy*, European Commission. Hämtat från Internet den 5 maj, 2010:

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/terrorism/strategies/fsj_terrorism_strategies_counter_en.htm

FIDH (2005). *Counter-Terrorism versus Human Rights: The Key to Compatibility*, Federación Internacional Derechos Humanos. Hämtat från Internet den 4 april, 2010:<http://www.fidh.org/IMG/pdf/counterterrorism429a.pdf>

--- (2006). *Chile: La otra transición Chilena: Derechos del pueblo Mapuche, politica penal y protesta social en un estado democrático*, Federación Internacional Derechos Humanos.. Hämtat från Internet den 15 april, 2009: http://www.fidh.org/IMG/pdf/cl_mapuche2006e.pdf

Guardian. (2005). *The rules of the game are changing*, Guardian News. Hämtat från Internet den 4 maj, 2010: <http://www.guardian.co.uk/uk/2005/aug/05/july7.uksecurity5>

Hibbitts, J. (2003). *Terrorism Law and Policy*, Jurist Legal Intelligence. Hämtat från Internet den 6 maj, 2010: <http://jurist.law.pitt.edu/terrorism/terrorism3a.htm>

HRW (2003). *In the Name of Counter-Terrorism-Human Rights Abuses Worldwide*, Human Rights Watch. Hämtat från Internet den 22 april, 2009: <http://www.hrw.org/en/reports/2003/03/25/name-counter-terrorism-human-rights-abuses-worldwide>

--- (2004). *Undue Process: Terrorism trials, military courts, and the mapuche in southern Chile*, Human Rights Watch. Hämtat från Internet den 15 april, 2009: <http://www.hrw.org/en/node/11920/section/1>

Jeaninn, N. (2006). *The ban on torture vs. the fight against terrorism: the European dispute*, International Federation of Acat. Hämtat från Internet den 16 mars, 2010: <http://www.fiacat.org/en/spip.php?article465>

Lawyers Committee for Human Rights. (2003). *Holding the Line. A critique of the Department of State's Annual Country Reports on Human Rights Practices*, Lawyers Committee for Human Rights. Hämtat från Internet den 7 maj, 2010: <http://www.humanrightsfirst.org/pubs/descriptions/Holdingtheline.pdf>

Majumder, S. (2005). *India and the death penalty*, BBC News. Hämtat från Internet den 6 maj, 2010: http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/2586611.stm

OHCHR. (2008) *Human Rights, Terrorism and Counter-Terrorism*, Office for High Commissioner of Human Rights. Hämtat från Internet den 1 april, 2010: <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Factsheet32EN.pdf>

Political Terror Scale (2010). *Chile*, Political Terror Scale, (PTS). Hämtat från Internet den 3 april, 2010: <http://www.politicalterror scale.org/countries.php?region=SouthAmerica&country=Chile>

Ruiz Sepúlveda, L. (2010). *Caso de Tortura contra Mapuche en Santiago*, Movimiento Generación 80. Hämtat från Internet den 27 maj, 2010:

http://www.g80.cl/noticias/columna_completa.php?varid=7072

REDRESS. (i.d). *Counter Terrorism and Torture*, REDRESS. Hämtat från Internet den 15 mars, 2010: http://www.irct.org/Files//Filer/IPIP/training/counter-terrorism_and_torture-primer.pdf

Responsibility to Protect. (2009), International Coalition for The Responsibility to Protect. Hämtat från Internet den 14 april, 2009: <http://www.responsibilitytoprotect.org/>

Stavenhagen, R. (2003). *INDIGENOUS ISSUES: Human Rights and Indigenous issues*. Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights and fundamental freedoms of indigenous people, Rodolfo Stavenhagen, submitted in accordance with Commission resolution 2001/65.

Terrorism Research Center. (2009). Terrorism Research Center Database. Hämtat från Internet den 16 april, 2009: <http://www.terrorism.com>

The World Bank. (2004). *A better investment climate for everyone*, The World Bank. Hämtat från Internet den 22 mars, 2010:

http://siteresources.worldbank.org/INTWDR2005/Resources/complete_report.pdf

United Nations Committee on Torture. (2009). Consideration of reports submitted by States parties under article 19 of the Convention. Concluding observations of the Committee against Torture: Spain. CAT/C/ESP/CO/5.

United Nations Human Rights Council (2004). *Terrorism and Human Rights*, United Nations Human Rights Council. Hämtat från Internet den 15 april, 2009:

<http://www.unhchr.ch/terrorism/index.html>

--- (2010a). *World Report 2010- Chile*, United Nations Human Rights Council. Hämtat från Internet den 27 maj, 2010: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4b586cf780.html>

United Nations (2009). *Charter of the United Nations*, United Nations. Hämtat från Internet den 15 april, 2009: <http://www.un.org/aboutun/charter/>

--- (2010). *UN action to counter terrorism*, United Nations. Hämtat från Internet den 17 mars, 2010: <http://www.un.org/terrorism/instruments.shtml>

United Nations Security Council. (2001). *Resolution 1373*, Official Document System of the United Nations. Hämtat från Internet den 1 maj 2010:

<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/557/43/PDF/N0155743.pdf?OpenElement>

--- (2005). *Resolution 1624*, Official Document System of the United Nations. Hämtat från Internet den 1 maj, 2010:

<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/510/52/PDF/N0551052.pdf?OpenElement>

Utrikesdepartementet. (2007). *Mänskliga Rättigheter i Chile 2007*, Svenska Regeringskansliet. Hämtat från Internet den 30 maj,2010:

http://www.manskligarattigheter.se/dynamaster/file_archive/080319/32ba48587863cf1123e13629dbd88cff/Chile.pdf

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*, Vetenskapsrådet. Hämtat från Internet den 4 april, 2010:

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

- **Intervju och samtal**

Intervju 1:

”Hugo José”

Stockholm den 20 april 2009

Intervju 2:

”Atilio”

Puno, Peru den 1 juni 2009

Intervju 3:

”Damián”

Puno, Peru den 2 juni 2009

Samtal:

Lucía Sepúlveda Ruiz

Journalist vid Red de Acción en Plaguicidas y sus Alternativas en América Latina - RAP-AL

Santiago, Chile den 25 juli 2009

- **Andra Källor**

Havel. V. (1989). *En dåre i Prag*. Hämtat från Kompendium 5: kurs från Göteborgs

Universitet i Människorättens idéhistoria, år 2009.

Ley-18314. Publicerad 1984-05-17, senast modifierad 2005-11-14; hämtad vid Biblioteca del Congreso Nacional, Santiago, Chile, juli 2009.